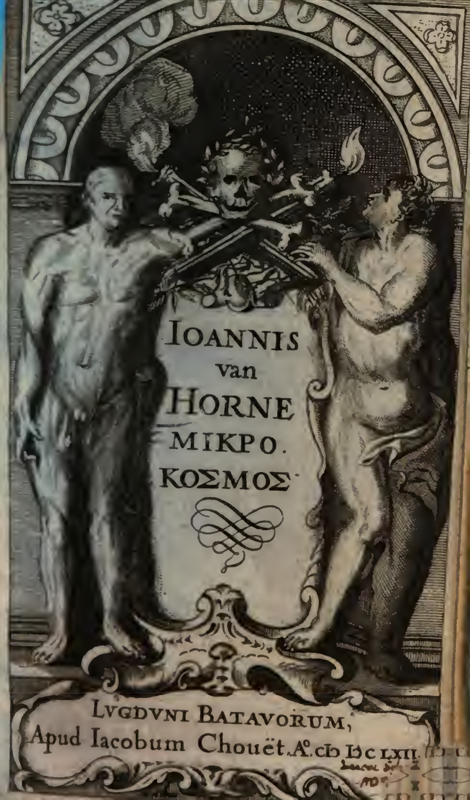

IOANNIS
van
HORNE
ΜΙΚΡΟ.
ΚΟΣΜΟΣ
LVGDVNI BATAVORUM,
Apud Iacobum Chouët. Aº. cIɔ Iɔc LXII.

1995.2

JOANNIS van HORNE
Anatomes & Chirurgiæ Profeſſoris,

ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΣ

SEU

Brevis Manuductio ad Hiſtoriam Corporis Humani.

In gratiam Diſcipulorum ſecundùm *edita.*

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JACOBUM CHOUËT.
CIↃ IↃC LXII.

CLARISSIMO VIRO

DOMINO

GEORGIO ENT.

MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO,

COLLEGII MEDICI

LONDINENSIS SOCIO

DIGNISSIMO,

DOMINO ET AMICO

HONORANDO,

Secundam hanc Microcoſmi Editionem

L. M. Q. Inſcribit & offert.

JOANNES VAN HORNE.

A D
Lectorem Benevolum.

SEcundus nunc labitur annus, ex quo Microcoſmum hunc publicè divulgari paſſus ſum. Refero autem divinæ benignitati acceptum, quod viſus fuerit cum aliqua utilitate publica fuiſſe conjunctus; cœpit enim paullò poſt deſiderari. Hinc factum, ut Typographi rogatu, (qui ajebat plurimorum ſollicitationibus ſe eò adactum) cœperim cogitare de ſecunda Editione: In qua tamen prioris ſcopi, quem mihi præfixeram, brevitatis videlicet ſtudium, limites non exceſſi. Verum quia Recentiorum interea temporis acceſſerunt Inventa, quædam etiam videbantur majori luce indigere, operam dedi ut ornatior & magis perſpicuus denuò prodiret in lucem. Inſcripſeram priorem editionem Clariſſimo

Viro

Viro D. GEORGIO ENT, *Cujus plurima in me beneficia & merita agnoſco; nec muto factum: Fuit enim ipſe huic Tractatulo, quod aliâs ſolet hedera vino minimè vendibili. Decreveram inſuper adjicere Breviſſimam* Chirurgiæ *Methodum, ſed temporis exiguum quod ad nundinas ſupererat, non fuit Typographo ſufficiens: Hoc interea fruere, donec alter prodeat libellus, huic ſuccenturiandus: ſimulque (ſi valetudinem Deus conſervet) mea ad ſingula* Epitomes Magni Veſalii *capita, abſolvantur Notæ & Additamenta, in quibus quæ hîc ſtrictim indigitantur, uberrime explicata reperies.* Vale.

JOAN-

Διατύπωσις Operis.

E Functiones humanæ, iiſque inſervientia Organa, alia ſunt

- *Ad conſervationem Individui, quæ rurſum vel*
  - abſolutè neceſſaria, *ut Organa Nutritionis, inter quæ occurrunt.*
    - Os
      - Externum, labiis,
      - *Internum, utraque maxilla, dentibus, lingua, partibuſque vicinis inſtructum.*
    - Ventriculus *cum Oeſophago.*
    - Inteſtina, *iiſque incumbens* Omentum, *& quod eadem colligat* meſenterium, *cum* vaſis *illud perreptantibus* ſanguifluis *&* Lacteis.
    - Hepar *cum ſuis vaſis & meatibus bilariis.*
    - Cor *&* Pulmones, *cum vaſis illorum muneri inſervientibus, præcipuè arteria* Aorta *quæ ſanguinem mittit ad*
      - Lienem
      - Renes
      - *artus*
      - *caput.*
  - ad melius *in nobis ſunt ut*
    - Caput *in quo ſunt organa*
      - *Senſus*, *motus*: Cerebrum *&* ſpinalis medulla *cum* nervis *inde prodeuntibus.*
    - Artus
      - *Superiores,* manus
      - *Inferiores,* pedes
      - *cum ſuis* muſculis.
- *Ad ſpeciei propagationem, eaque*
  - *communia utrique ſexui, ut*
    - Vaſa præparantia
    - Teſtes
    - Vaſa deferentia.
  - *Propria ut*
    - Penis.
    - Uterus *in quo*
    - Fœtus *cum*
      - membranis
      - placentâ
      - vaſis umbilicalibus.

JOANNIS van HORNE
ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΣ
SEU,
Brevis Manuductio ad Hiſtoriam Corporis Humani.

ELeganter diſertiſſimus Fernelius, in fine *perorationis libri primi:* ut ad hiſtoriæ fidem Geographia, ſic ad rem medicam Humani corporis deſcriptio pernoſcenda.

§. 2. Hanc Topographiam corporis olim in Schola Aſclepiadea pueri diſcebant δεικτικῶς; oſtendebantur enim ipſis partes corporis tam externæ quam in-

 ter-

ternæ:quod cum citra diſſectionem fieri non poſſet, eamque diligentem & curatam, factum eſt ut opus ipſum cum additione τῆς ἀνὰ, Ἀνατομὴ dictum ſit; & opifex ipſe, cujus officium erat τέμνειν ſecare; id eſt, ſecando diſtinguere à ſe invicem partes, Anatomicus, diſſector, Proſector, &c. cognominatus fuerit.

§. 3. Sed iſti παιδοτριβούμενοι, ſeu à pueritia eruditi, domi quidem diſcebant hiſtoriam partium; cæterum, ubi provectiores jam erant, ipſis in Schola tradebatur earundem Uſus. hinc eſt quod apud Galenum diſtinctos videamus eſſe Commentarios de *Anatomicis Exercitiis* ſeu adminiſtrationibus, à libris de *partium Uſu*.

§. 4. Nunc verò conſuetudo ita jubet, ut, quamvis partium Uſus ritè percipi non poſſit, antequam Hiſtoriam quis didicerit, ferè ſubjungantur Hiſtoriæ Uſus ſeu Officia ſeu Functiones partium: tum, ne ſterilis nimis evadat Tractatio; tum, quia temporis, memoriæ, & jucunditatis diſcentium habenda eſt ratio.

§. 5. Hoc ignorato Medicinæ *Fundamento*, reliquum etiam ædificium neceſſe eſt corruat: cum abſque eo nec partes ipſæ, nec partium functiones, nec earundem læſiones ritè cognoſci aut diſcerni queant. Eſt enim ſubjectum & materia, in qua omnis operatio medica inſtituitur: quod tantò accuratius erit ſcrutandum, quanto eſt cæteris omnibus corporibus excellentius.

§. 6. Sed quia in tradendis diſciplinis ratio habenda eſt *Methodi*, ſeu aptæ diſpoſitionis rerum cognoſcendarum, utquàm optimè facillimeque intelligantur, & memoriæ quàm tenaciſſimè inhæreant; ideo diſpiciendum quænam ſit potior & magis accommodata captui diſcentium: Nullibi enim magis luxuriare ſolent Autores quam hîc, ubi ſuum cuique pulchrum videtur.

§. 7. Graviter pronunciat Cl. Hoffmannus. *l.* 2. *Inſtitut.c.* 24. eam corporis humani diviſionem eſſe maximè probandam, quæ explicitè doceat actiones humanas, quandoquidem in his conſervandis tota ars Medica occupatur. Talis autem eidem probatur, quâ corpus dividitur

in

in tres *Ventres*, (*caput* videlicet, *thoracem* & *abdomen*) ſeu cavitates notabiles, in quibus vel unum vel plura viſcera collocata ſunt; quæ proinde iterum conſtaburt ex *partibus continentibus* & *contentis*: & in artus tum ſuperiores, tum inferiores.

§. 8. Sed, quod pace tanti viri dixerim, non mihi videtur hæc communis & recepta apud Anatomicos ſcriptores humani corporis diviſio, quam ſuo calculo probat Cl. Hoffmannus, ſatis accomodata ad explicandas actiones humanas. Cum enim hæ, ſecundum ipſum, duplices tantum ſint, queî poterunt tribus illis partibus accommodari? Interim benè facit, quod *lib.* 2. *c.* 25. §. 4. optionem det, volentibus aliam ſervare metho-

dum, præſertim ſi juxta actiones diſpeſcantur omnia.

§. 9. Igitur his veſtigiis inſiſtendo, dicamus in anteceſſum, alias eſſe in nobis *actiones quæ conveniunt individuo*, & ad ejus conſervationem ſpectant; alias, *quæ ſpeciei propagationis gratia* in nobis fiunt: quibus ſingulis ſua famulantur Organa. Sicuti enim alia eſt functio qua quis patrat, alia qua concipit, cum illud viro hoc mulieri ſit proprium; ita fuêre facta alia organa Generationis in viro, alia in muliere. Rurſus, ſicut ad conſervationem individui in utroque ſexu, quædam functiones ſunt *abſolutè neceſſariæ* πρὸς τὸ εἶναι, quæ cæterarum ſunt fundamentales, ut eſt ipſa Nutritio & quæ eidem inſerviunt; quædam

dam πρὸς τὸ βέλτιον ſive πρός τὸ εὖ εἶναι *ad melius eſſe*, quales ſunt Motus & Senſus : ita quoque reperiemus, ſingulis convenientia eſſe attributa inſtrumenta, quibus mediantibus eas exercemus. Hunc tamen invicem habent reſpectum, & ita inter ſe ſunt coordinatæ, ut ferè una pars tam videatur eſſe neceſſaria quàm altera, atque unius inſignis læſio, alterius quoque ruinam ſæpe involvat. Interim principaliter à Corde dependent omnes, veluti Principe, imò Microcoſmi Monarcha.

§. 10. Iuxta propoſitam methodum *Nutritionis organa* prius ſunt deſcribenda. In his ab *ore* placet incipere, quia ibidem fit prima ciborum præparatio : ſed monendum ante omnia, ibi quo-

que formari vocem in animalibus, & ſermonem abſolvi in homine. *Os* mihi eſt vel *externum*, labiis circumſcriptum; vel *internum*, quo nomine venit totum id ſpatium, quod utrique maxillæ ad imas uſque fauces interjacet, una cum organis ibidem collocatis. Utriuſque fundamenta ſunt oſſa maxillæ tam ſuperioris quàm inferioris, quibus, (ut de omnibus in univerſum oſſibus pronunciat Galenus *proëm. libelli de oſſibus*, & nos hic ſemel ut ſemper monemus,) reliquæ partes molles tum adnaſcuntur tum ſtabiliuntur, adde, circumſcribuntur atque continentur.

§. 11. Sumamus igitur in manus *Caput oſſeum*, ſeu totum illud quod primæ vertebræ colli inſi-

inſidet. Hoc dividendum eſt in Cranium, & *Maxillas*. Harum *ſuperior*, immobilis eſt, & cranio arctiſſimè adhæret, mediantibus ſuturis innominatis, exterius *Harmoniam*, (id eſt, talem oſſium conjunctionem, quæ ſimplicem lineam repræſentat,) æmulantibus. Conſtat autem ex *undecim* oſſibus, quorum quinque paria ſunt, unum verò impar eſt. *Primum*, ad angulum oculi externum eſt, in quo præcipuè notabilis *proceſſus* (Græcè ἀπόφυσις ἢ προβολὴ dicitur pars oſſis, quæ, inſtar rami in arbore, ultra planam ſuperficiem protuberat) ad poſteriora reflexus, conſtituens alteram partem oſſis Jugalis. *Secundum*, in oculi cantho interno ſitum eſt, omnium minimum & tenuiſſi-

nuiſſimum, unde fit ut raro in craniis è terra effoſſis reperiatur: præditum verò eſt amplo foramine, in narium cavitatem adaperto, cui in viventibus impoſita eſt *caruncula* Lachrymalis dicta. *Tertium* mihi eſt, quod cæteris majus ſpectatur, genarum & palati potiſſimum abſolvens partem; in hoc, præter infixos dentes, notabilis eſt in adultis ſinus ampliſſimus, & foramen in parte inferiore orbitæ oculorum. *Quartum*, cum ſuo pari, partem naſi oſſeam conſtituit. *Quintum*, ſitum eſt ad palati extremum, ubi narium foramina ad fauces tendunt. *Sextum*, impar eſt, in medio proinde poſitum, à figura Vomer nuncupatum, proximeque attingens ſeptum narium.

§. 12.

§. 12. At *inferior maxilla* os eſt, in adultis unicum, in fœtu vero ex duobus, circa mentum per *ſynchondroſin* junctis, conſtat. *Figura* ejus eſt arcuata, reſpondens naturaliter Superioris circulo. *Proceſſus* habet duos, unum acutum qui κορώνη dicitur, cui muſculi Temporalis tendo adnectitur; alterum capitatum, qui κόνδυλος appellatur. Hoc capitulum, intercedente cartilagine, recipitur intra cavitatem oblongam oſſium temporum, ibidemque, *ligamentorum* ope, detinetur. Et hæc articulatio cauſa eſt mobilitatis quam, ob ciborum maſticationem, neceſſariò obtinet; ut enim in molendinis farinaceis unus lapis molaris circumgyratur ſupra alium immobilem, ita inferior maxilla

movetur ad ſuperiorem. Cavernoſa eſt intus, vel potius pumicoſa, & prædita locellis ſeu *præſepiolis* dentium, ad quos per poſticum & internum foramen vaſa tendunt, quorum reliquiæ egrediuntur per foraminulum anterius.

§. 13. *Dentes* ſingulariter maxillas ornant & armant, quibus per *gomphoſin* inſiguntur, ferè ut clavi parietibus. *Numero* ſunt ad ſummum XVI. in utraque maxilla, idque in viris; ordinariè XIV. & in mulieribus, ut ſint in totum XXVIII. aut XXXII. *Subſtantia* ſunt oſſa, licet quibuſdam prærogativis excipiantur à communi conditione oſſium. *Figura* & *officio* differunt, ſunt enim vel acuti & lati, anterius collocati, qui *Inciſores* dicun-

cuntur; vel acuti & rotundi, qui *canini* & *oculares* vocantur; vel lata ſuperficie præditi, quos *Molares* appellamus. Ex his duo ultimi, in adulta vel provecta ætate prodeuntes, *ſapientiæ* & *genuini* nuncupantur. Molares omnes pluribus radicibus, reliqui unica tantum, præditi ſunt. Cæterum in pueris primò prodeunt acuti, qui poſtmodum ab aliis ſuccedentibus protruduntur & expelluntur è ſua ſede; quod ſi non fiat, aliam ſibi viam parant per oſſa, & quidem extrorſum in maxilla ſuperiore, introrſum in inferiore. Dentibus circumpoſita eſt caro mollis & fungoſa, quæ *Gingiva* dicitur.

§. 14: *Exterius os* conſtituunt *labium* tum ſuperius tum infe-

inferius. Horum *ſubſtantia* caro eſt fungoſa, & cum ſingulari ſuavitate mollis, veſtita tenuiſſima cute, oris tunicæ continuata, per quam rubedo ſubjectæ carnis tranſparet. Sunt autem labia egregiè mobilia, ad varias motuum differentias, juxta pronunciandarum vocum diverſitatem, exercendas: & muſculorum, labia moventium, fibræ ita invicem commiſcentur, ut diſcerni neutiquam poſſint. Dividuntur hi muſculi in *Communes* & *Proprios*: Illi ſunt *Quadratus*, Galeno πλάτυζμα μυῶδες dicitur, eſt enim revera membrana, carneis fibris hoc loco prædita; originem autem habet, vel potius adnaſcitur claviculæ, ſterno & ſcapulæ, collique vertebrarum ſpinis: &

Bucci-

Buccinator, in buccinatoribus maximè conſpicuus, inſeparabiliter ſuccinctus tunicæ oris, ab una maxilla tendit in alteram. Hi ſunt, vel *Elevatores* utrinque duo, à quarto oſſe maxillæ ſuperioris, prope confinium primi oſſis exorti, in labium ſuperius deſinunt: Iis opponuntur *Depreſſores* duo, originem habentes circa menti medium, fibriſque rectis ad labrum inferius aſcendentes: Duo præterea adſunt *Abductores*, ſed obliqui; horum unus à primo oſſe maxillæ, portionem zygomatis conſtituente, naſcitur, & in labri utriuſque confinium deſinit; alter lateraliter à maxilla inferiore incipit, & finitur juxta inſertionem præcedentis. *Conſtrictor* unus eſt, utrumq; labium in orbem cingens. §. 15.

§. 15. Labia eos quidem motus obeunt per ſe, immoto oſſe cui adhærent, cæterum magis conſpicuè, & majori cum robore, contingit maxillam inferiorem moveri. Quem in finem accepit robuſtiſſimos muſculos, quorum par primum recta ſurſum eandem trahit, & *Temporalis* nomen accepit, quia ſitum eſt in regione laterali capitis, ſupra temporum os latè expanſum, dein, compactis fibris, ſub oſſe jugali tranſiens, inſeritur tendine ſuo, ſed carne circum circa veſtito, in proceſſum maxillæ acutum. Alterum par vocatur *Maſſeterium* ſeu *Manſorium*, quod in duos commodè dividi poteſt: oriuntur partim ab oſſe jugali, partim à primo oſſe maxillæ ſuperioris, in-

inſerunturque in inferioris maxillæ partem exteriorem, & inferiorem. *Vſus* eſt, ob fibras decuſſatim ſe interſecantes, maxillam dextrorſum & ſiniſtrorſum movere. Tertium par vocatur *Pterygoides* vel *Alare internum*, quoniam ab interna ſede proceſſuum aliformium exoritur carnoſum, & inſeritur in poſteriorem, interiorem, ſed inferiorem maxillæ partem. *Vſus* eſt, eandem antrorſum exerere. Quartum par dicitur *Alare Externum*, ab externo proceſſuum aliformium latere prodiens: hoc implantatur cervici maxillæ interius, atque retrorſum eandem trahit. Quintum par facio *digaſtricum* ſeu *Biventre*, malè dictum aliis Graphioides, cùm revera, originem ſuam adipiſcatur ad mam-

mammiformis proceſſus partem poſticam: quia verò itinere medio in tendinoſum corpus anguſtatur, quod interjectum eſt duobus carnoſis ventribus, hinc nomen ſuum accepit: inſeritur autem ad menti medium interius: ejus *officium* eſt maxillam deorſum trahere, & os aperire.

§. 16. Aperto ore externo diductiſque maxillis, cernitur *internum*: in quo primò notandum venit *Palatum*, pars videlicet ejus ſuperior, cujus *figura* laqueata eſt, *ſubſtantia* autem caro peculiaris, glanduloſa & fimbriata, è qua innumeri ductus exiles prodeunt, qui ipſam membranam perforant inſtar cribri: hanc tunica cingit toti ori communis, & à dura matre quoſdam ſurculos accipiens, ſen-

ſenſibilitatis in ea autores. *Vſus* eſt, ad refringendam vocem, perinde ut laquearis in ſacris ædibus; hujus teſtimonium perhibet ejuſdem excſio in Lue Venerea, tales enim raucam & ingratam vocem edunt: juvat quoque ad ſaporum dignotionem.

§. 16. Verſus partem poſticam occurrunt anguſtiæ, *fauces* dictæ; ita enim vocamus commune iter ad aſperam arteriam & gulam: Græci vocant ἰσθμὸν.

§. 18. Ad utrumque ejus latus glandulæ ſunt ſitæ, quæ proinde Græcis παρίσθμια dicuntur, Latinis *Tonſillæ* & *Amygdalæ.* Veſtiuntur communi oris tunica, & admodum, non dicam ſpongioſæ, ſed foraminulentæ ſunt. *Vſus* dicitur eſſe,

ut

ut faciant ad ſalivæ generationem, à qua os perpetuò madet; mihi verò videtur adhuc incognitus. In horum medio, veluti è tholo ſuſpenditur *Uva* ſeu gurgulio, cujus *figura* ſimillima ſtiriæ eſt; *ſubſtantia* verò, caruncula fungoſa, rubra, veſtita tenui ac molliſſima pellicula, cujus beneficio palato adhæret: quanquam diligentia Anatomicorum duos etiam exiles *muſculos ſuſpenſorios* invenerit. *Uſus* triplex eſt Galeno, 1. eſſe plectrum vocis, 2. aëris impetum frangere, 3. pulverem in laryngem illapſurum prohibere; his 4. addit Varolius, humiditates à cerebro ſtillantes excipere.

§. 19. Præcipuum oris interni organum *Lingua* eſt, quæ licet

licet unica videatur, reipſa *διχρόα* gemina eſt, propter concurſum utriuſque lateris muſculorum. *Figuræ* ratione poteſt pyramidi comparari, habet namque baſin & apicem. *Baſis* ſeu radix innititur oſſis *Hypſiloidei* oſſiculo medio: nam lateralia oſſicula, *cornua* dicta, intercedente ligamento connectuntur proceſſui *ſtyloidi*. *Apex* ſic ſatis liber eſt, niſi quod inferius ligamentum habeat membranaceum, quod *Frænum* vocant, juxta quod venæ conſpiciuntur *Raninæ* dictæ. *Subſtantia* linguæ non una & ſimplex, ſed diverſa eſt: maxima tamen ejus pars, conflatur è fibris diverſorum muſculorum. Horum nomina ſi quis, ratione loci unde oriuntur, græcè expreſſa voluerit,

quam-

quamvis admodum hic diſcrepent, (auſim dicere errent) ſcriptores, dabimus ex autopſia ſequentes, *Stylo-gloſſos* qui à proceſſu Styloide, *Kerato-gloſſos* qui à cornibus oſſis hyoidis, *Mylo-gloſſos* qui à poſteriori parte dentium molarium, *Baſi-gloſſos* qui ab hyoidis baſi, & *Mezo-gloſſum* qui à media & interna menti parte, oriuntur. Ab his tanta linguæ eſt volubilitas. Ad baſin ſubſtantia linguæ glandulosa eſt, ſic enim nunc voco peculiarem illam ſubſtantiam, ſimilem ei quæ eſt in lobo auriculæ: circa apicem eſt mollis & ſpongioſa, utilis ad rei ſapidæ ſuſceptionem. *Nervi* varii ad linguam feruntur, à tertio, ſexto, ſeptimo, communiter ſic vocato, pari. Cæterum in fundo oris

oris interni, in ambitu linguæ; adſunt glandulæ *ſublinguales*, continuatæ cum *Maxillaribus* ſeu majoribus illis, ſub angulo maxillæ acuto deliteſcentibus: ab his, & per illas; feruntur *ductus* quidam *Salivales* vocati, qui terminantur in duas exiles glandulas, ſub fræno linguæ collocatas; ex illis ſaliva continuò in os eructatur. His addendus eſt novus ductus ſalivalis *Stenonianus*, qui in Parotide glandula ramificationes ſpargens, oblique deſcendit ſub cute, & amplo foramine deſinit intra cavum oris in buccarum regione, quæ, ut & univerſa oris amplitudo, ſub interiori tunica plurimis glandulis prædita eſt, è qua per minuta vaſcula ſaliva egrediens ad oris irrigationem ſummoperè

perè conducit. *Vſus* linguæ eſt, 1. ut ſit loquelæ mater, & animæ interpres. 2. adeſt in nobis guſtus gratia, 3. etiam maſticationis, nam accipiens cibum, dentibus eum ſubjicit, veluti molitores frumentum lapidibus molaribus, atque coactos deinceps cibos vi ſua deprimit, & tranſmittit gulæ.

§. 20. Poſtquam enim in ore hanc accepit cibus præparationem, continuò demittitur in Ventriculum, mediante *Oeſophago*, qui nihil eſt aliud quàm productio Ventriculi verſus ſuperiora, ſicut inteſtina ſunt verſus inferiora. Oeſophagi principium in faucibus dicitur *Pharynx*; ſitum verò eſt ultra laryngem, ut neceſſe ſit, quicquid cibi & potus eum ingredi velit,

tranſeat ſuper *Epiglottida*, ſeu ponticulum membraneo-cartilagineum, rimæ laryngis deſuper impoſitum. Inſtratus eſt Oeſophagus vertebris colli, ſed, cum thoracem ingreditur, prius ad dextrum, mox in ſiniſtrum latus cedit, & *nervoſam* ſepti tranſverſi ejuſdem lateris partem penetrat, antequam ventriculo conjungatur. *Subſtantia* ipſius membranacea eſt, quarum membranarum interior alba & nervoſa, exterior rubicunda, & carnoſis fibris prædita eſt. Præcipuè notandus in ejus ſummo muſculus *Sphincter* ſeu *Oeſophagæus*, ab utroque ſcutiformis cartilaginis latere natus: adſunt præter hunc *Stylo-pharyngæus*, *Cephalo-pharyngæus* & *Sphæno-pharyn-*

ryngæus. *Officium* ipſius eſt deferre cibum & potum, ſucceſſiva circularium fibrarum conſtrictione.

§. 21. Eo loco, quo, poſt ſuperatum diaphragma, Oeſophagus ventriculo jungitur, *plexus* quidam adeſt, à *nervis* ſextæ conjugationis efformatus, qui partem hanc apprimè ſenſilem reddit: in hoc namq; *ſedes* eſt *appetitus* animalis; &, quia ejus læſio ſymptomata infert qualia ab affecto corde proficiſcuntur, *Cor* etiam appellatur: Aliàs dicitur *orificium* Ventriculi *ſuperius*, eò quod primò cibum & potum admittat; ad differentiam alterius in dextro latere ſiti, quod inſtar πυλωρȣ̃ *Ianitoris* chylum concoctum emittit, &, ratione officii, *inferius*

ferius vocatur. Dico ratione officii, nam ſitum ſi conſideremus, ambo ſunt in ventriculi parte ſuperiore diametraliter ſibi oppoſita; quod ideò factum eſt, ne ſemel admiſſus cibus confeſtim elaberetur, ſed haberet ſufficiens tempus ad ſui concoctionem, antequam Ventriculo expellatur. Hinc etiam *figura* Ventriculi eſt oblonga, inſtar tibiæ utricularis, cujus globoſa & capacior pars, ſiniſtrorſum collocata, *Fundus* dicitur, à quo ſenſim dextrorſum ſe in modicam longitudinem & anguſtiam diffundit. *Subſtantia* eadem eſt quæ Oeſophagi, cujus ſaccus videtur: niſi quod fibræ carnoſæ certo ordine hîc diſpoſitæ non ſint, & interior tunica nervea do-

nata inſuper ſit cruſta quadam carnea, in multas rugas complicata. Accuratè notandus *Situs*, qui eſt ſtatim ſub diaphragmate, habens à ſiniſtris lienem, à dextris hepar, cujus inſigni portione tegitur; ſubjacet ipſi pancreas, fundoque ejus adnectitur Colon: hiſce partibus, veluti totidem foculis, calor ejus conſervatur & intenditur, qui non poteſt non ſatis vegetus eſſe ratione ſanguinis & ſpiritus, per vaſa numeroſa, intra tunicas diſperſa, à Corde, præſertim poſt aſſumptum cibum, affluentis.

§. 22. E' ventriculo cibus propellitur in *Inteſtina*; ſic enim dicuntur corpora, vel potius corpus illud tubulatum, quod à Pyloro exortum, & variè

variè circumvolutum, tandem deſinit in anum. Hæc inteſtinalis fiſtula eſt quidem unum & continuum corpus cum Ventriculo, ſed varia accepit nomina, ratione diverſæ, quam obtinet conformationis, uſus, ſitus & *molis*. Summa diviſio eſt in Inteſtinum *Tenue* & *Craſſum*: hæc diſtinctio uſum habet in praxi. Omnium Inteſtinorum *Situs* in cadavere eſt per iteratam inſpectionem accuratè cognoſcendus; nam craſſa in ambitu, tenuia in medio, ſunt collocata. Tenue inteſtinum ſubdividitur in Duodenum, Jejunum & Ileon: Craſſum verò in cœcum, Colon & Rectum. *Duodenum* eſt illud, quod à Ventriculo incipit, & facto deorſum parvo flexu

recta fertur ſpinam verſus, cujus vertebris lumbaribus tranſverſim incumbit; ferè circa meſenterii centrum, ubi Lactei rami lumbares glandulas ingrediuntur, habetque ſibi annexam latiorem Pancreatis extremitatem: Ejus finis ubi ſit, non eſt ſatis determinatum penes autores, qui XII. digitorum longitudinem, à qua nomen habet, in eo non reperiri affirmant; quia, ſed perperam, ejus finem volunt eſſe ad inſertionem *pori bilarii*, à qua ſæpe non longe abeſt, imò ordinariè cum eodem jungitur, *ductus Pancreatici orificium*: ſed reverà, cum utriuſque meatus inſertio fiat in dextro latere, non longè à pyloro, terminus ejus in ſiniſtris quærendus

dus potius, ubi gyros jam accipit; Hoc enim in loco incipit *Iejunum*, quod volunt vacuum offendi in ſectionibus: ejus *locus* eſt ſub umbilicali regione: non eſt facile determinatu ubi deſinat, tuto tamen finem ſtatuere poſſumus, ubi cum rubedine turgidulum deſinit eſſe, quando enim gracilior fit fiſtula, jam adeſt *Ileon*, ἀπὸ τοῦ εἰλεῖσθαι à circumvolvendo ſic denominatum; hoc debuit tam crebris circumvolutionibus implicari propter ſummam longitudinem: *ſitum* eſt ſubter umbilicum, utrinque ad Ilium oſſa: *deſinit*, qua parte valvula coli eſt. Sed priuſquam Colon incipiat, circa fundum dextri oſſis Ilium, à latere fiſtulæ inteſtinalis exporrigitur inteſtinulum

quoddam, craſſis adnumeratum; hoc à figura dicitur *appendicula vermiformis*; à ſimplici, quem obtinet, meatu, *Cæcum*. Secundum inter craſſa inteſtina locum obtinet *Colon*, amplius cæteris & latius; diremptum eſt in varias *cellulas*, quarum diſſolutio peculiari *ligamento* coërcetur; in his morantur aliquamdiu inutiles ciborum reliquiæ. In ejus principio *Valvula* adeſt pendula ex circulo rotundo, cujus uſus eſt, ut flatibus hic genitis pro obſtaculo ſit. *Situs* coli apprimè Practicis notandus: aſſurgit enim circa os ilium dextrum, proximo ibidem reni ſe jungens; hinc facto flexu circa jecoris cava & veſicam felleam, (à cujus contactu flavo

vo colore tingitur,) tranſverſio itinere ſub ventriculi fundo verſus ſiniſtra tendit, renique ejuſdem lateris conjungitur: deſcendens deinde ad os ilium ſiniſtrum, mox iterum aſcendit verſus ſuperiora, & denuò reflexum *Recti inteſtini* principium orditur. Ita enim appellamus illud, quod recto ductu per medium ſacri oſſis & coccygis deſinit in anum. Hujus *ſubſtantia* eſt carnoſiſſima, habetque in ſe venas *hæmorrhoidales* tam internam à porta, quàm externam à Cava: muſculus rotundus extremitatem ejus ambit, *Sphincter ani* dictus, qui à latere adjunctos habet duos *levatores*; ſicut enim primus, anum conſtringendo, prohibet ne

fœces nobis invitis elebantur; ita hi, peracta excretione, podicem in ſuum locum retrahunt. *Subſtantiam* inteſtinorum novit, qui Ventriculi ſcit compoſitionem, niſi quod fibræ carnoſæ in illo varium habeant ſitum, in his verò circulares ſint; præterea, in tenuibus inteſtinis *cruſta interior* repræſentat filtrum laneum pharmacopolarum, cui, quoad uſum valdè ſimilis eſt; ſed à modo ſubſtantiæ vocatur *velamentum bombycinum*: craſſorum inteſtinorum cruſta, non, ut plerorumque tenuium, plana eſt & æqualis, ſed plicas & rugas habet plurimas, in ambobus tamen obducta eſt limoſo, pituitoſo ac glutinoſo humore. *Longitudo* omnium inteſtinorum

rum tanta eſt, ut ſexies, quandoque ſepties, ejus hominis, cujus ſunt, menſuram ſuperent. Quæ res majorem nobis pariet admirationem, ſi attendamus ad exiguam magnitudinem iſtius corporis, quod in eorum medio collocatum, exinde *Meſenterium* dici conſuevit: quo, veluti vinculo, ſuſpenduntur à vertebra lumbari prima & tertia, & invicem ſic colligantur, ut ab omni contorſione ſint liberrima. *Figura* hujus corporis circularis eſt, ſi excipias proceſſum illum oblongum, cui in ſiniſtris Coli pars, & totum rectum inteſtinum, adnectitur. *Subſtantia* eſt membrana duplex, ſed cui interjecta eſt pinguedo copioſa, & glandulæ numeroſiſſi-

mæ, in cacochymis valdè conſpicuæ. *Vaſa* item adſunt, tantum non innumerabilia. Nam præter *nervos* à ſexto pari, & *arterias* à meſenterica ſuperiore & inferiore, per illud feruntur Venæ rubicundæ, à *Porta*, ceu totidem radices, derivatæ, & aliæ *Lacteæ*, Aſellio à colore ſic dictæ, poſt diſtributionem cibi ſolummodò conſpicuæ. In has & illas pelli chylum exiſtimo, cujus copia cum major ſit in tenuibus quam craſſis inteſtinis, propterea numeroſiores quoque Lacteæ in illis quam in his conſpiciuntur. *Officium* Inteſtinorum in genere eſt 1. diſtribuere chylum mediante motu *periſtaltico*: 2. in tranſitu eundem offerre vaſis chyliſugis. 3. locum præbere excre-

crementis,non tantum reliquis poſt exſuccationem cremoris è chylo, ſed & undiquaque,veluti in publicam cloacam, huc confluentibus.

§. 23. Incumbit Inteſtinis *Omentum*, q. d. operimentum, *membranaceum* quidem,ſed venulis & arteriolis quamplurimis, adinſtar *rete* alicujus, refertum, quibus pinguedo forinſecus adnaſcitur. Sed membrana *gemina* eſt, ſuperius diviſa, inferius conjuncta: ejus verò ſuperior *ala* Ventriculi fundo annectitur, inferior hepati, lieni, pancreati, quin etiam in homine Colo inſervit vice meſenterii. Hinc Cl. Riolanus non male diſtinguit in eo quatuor partes; videlicet partem inteſtinalem quæ inte-

ſtinis eſt inſtrata; hepaticam, quæ lobum hepatis exiguum amplectitur; lienarem, quæ in ſpatio triquetro inter Lienem & ventriculum conglomeratur; & meſentericam, à qua Color in abdominis eminentiore regione tranſverſim ſuſpenditur.

§. 24. Circumtenditur inteſtinis omnibus *Peritonæum*, cui, velut ſacco, omnia Abdominis viſcera includuntur. Eſt *membrana* duplicata, mollis & tenuis, ſed denſa ac valida ad ſuſtinendum pondus incumbentium ſibi, in erecto homine, viſcerum, ſæpius etiam ſupra menſuram diſtentorum. In eo præcipuè notandi ſunt *proceſſus* gemini, inſtar fiſtularum, ſupra os pubis ad inguina in utro-

utroque ſexu, excurrentes. Diligenter etiam attendendum ad *duplicaturam* peritonæi, per quam ſecluduntur inteſtina, & quotquot à Portæ vena irrigantur viſcera, à trunco cavæ & aortæ, ſibique annexis renibus; tum etiam ab his omnibus Veſica, uterus, & recti Inteſtini portio.

§. 25. Peritonæo deſuper incumbunt *Muſculi Abdominis* dicti à loco, ſed à ſitu & fibrarum ductu vel *Obliqui*, & horum alii *Externi* & *Deſcendentes*; alii *Interni* & *Aſcendentes*; vel *Recti*, vel *Tranſverſi*: quibus interdum accedunt *Pyramidales*. Hi omnes, quia firmamentum ſuum habent in oſſibus, quæ propriè abdominis circumſcriptionem terminare dicun-

dicuntur, ut ſunt Coſtæ ſpuriæ, Lumborum Vertebræ, os ſacrum, & oſſa Innominata, de iis primò dicendum eſt. Coſtæ inferiores quinque vocantur *ſpuriæ*, quia ſternum non attingunt ſuis cartilaginibus. *Lumborum vertebræ* numero *quinque* ſunt, omnium robuſtiſſimæ & craſſiſſimæ: *proceſſus* habent obliquos aſcendentes & deſcendentes, quibus poſterius articulantur invicem per *gynglymum*; acutum unum quadrangularem; & duos tranſverſos longiuſculos, coſtularum vicem habentes. Senſim deſcendendo ampliores fiunt, & inſident *Oſſi ſacro*. Hoc *figuram* exhibet Trianguli, dum paulatim attenuatur & gracileſcit verſus inferiora. *Compo-*

nitur

nitur ex quinque vel ſex partibus vertebrarum æmulis; nam & *proceſſus* notantur acuti poſterius, & in ſuperiore parte duo tranſverſi cernuntur inſigniter craſſi: *Foraminum* quatuor aut quinque paria ſunt magnorum & lateralium, ordine diſpoſitorum, è quibus partim muſculi, partim nervi, prodeunt; & hi quidem à deſcendente medulla ſpinali, per poſticum foramen elabente, originem ducunt. Extremo ejus, appendicis inſtar, adhæret *Coccyx*, è tribus oſſiculis fungoſis conſtans; hoc, quia animalibus in caudam excreſcit, ὀρροπύγιον frequenter nominatur; rationem exponit Foëſius in *Oecon.* Utrinque lateribus hujus oſſis committuntur *Oſſa Innominata*,

ta, ſic dicta, quod peculiare nomen à ſcriptoribus poſterioris ævi toti oſſi non fuerit impoſitum, qui tamen ſingulis ejus partibus nomina indidêre. Nam ſuperiorem & amplam partem vocarunt *os Ilium*: hoc propriè ſacro conjungitur, eſtque concavum intus, exterius convexum; *marginem* habet penè ſemicircularem; *tubercula* duo anterius ſpectantur: Alteram partem, inferius vergentem, *Coxendicis* vel *Iſchii* appellarunt; in eo notabile eſt *Tuber* obtuſum poſticum cui ſedentes innitimur; & cavitas profunda quæ κοτύλη Græcis, *acetabulum* Latinis dicitur, quamvis non huic tantum oſſi, ſed omnibus tribus accepta referri debeat, monente Fallo-

pio

pio in *obſervationibus*; qui primus ibidem demonſtravit, ad ſeptimum uſque annum ex tribus oſſibus diſtinctis totam hanc molem conſtare, cujus diviſuræ poſtea in adultis firmiter coaleſcunt. Tertia pars *pubis* oſſis nomen accepit, à loco; hoc cum pari ſuo, intercedente cartilagine, anterius committitur; amplum foramen, quod in eo cernitur, multos hactenus de eorundem uſu ſollicitos, in vanum ſuſpenſos tenuit. Ex tribus his oſſibus, ſacro inquam, & duobus innominatis, conſtituitur *pelvis* illa, quæ inteſtina, veſicam, uterum, tuetur & comprehendit; Eadem facta fuit amplior mulieribus, in quibus & os ſacrum magis eſt recurvatum ver-

verſus poſteriora, & ilium oſſa planiora, tum oſſa pubis longiori intervallo ſejuncta, ſpectantur, idque ob fœtus geſtationis commoditatem.

§. 26. Muſculi *Obliqui Externi*, ſuis extremitatibus carnoſis attingunt medietatem marginis oſſis Ilium, verſus anteriora corporis exporrectam; tum etiam infernam partem coſtarum propè cartilagines, à ſexta thoracis uſque ad ultimam, atque latiſſimo tendine ſuo in *lineam albam* vocatam deſinunt. *Obliqui Interni* ſimiliter carnoſi adhærent oſſis Ilium margini, ſed, quia latiores ſunt, majorem ejus partem occupant: deinde adnaſcuntur extremis apicibus tranſverſorum proceſſuum lumbarium: tan-

tandem quoque cartilaginibus coſtarum notharum omnium exterius applicantur, &, poſtquam Rectos *geminato tendine* exceperunt, ad lineam pariter albam accedunt. *Recti* oriuntur ab oſſe pubis; & finiuntur juxta ſternum, ad cartilaginem ſextæ & ſeptimæ coſtæ: *inſcriptiones* binas, ternas, interdum & quaternas obtinent ad robur. Ab interna eorum parte cernuntur venæ arteriæque *Epigaſtricæ* quæ aſcendunt, & *mammariæ* quæ per mucronatæ cartilaginis fiſſuram ſæpius, interdum per ipſum ſternum, nonnunquam per ſpatium intercoſtale, deſcendunt: hæ mutuò ſe ſpectant, nunquam verò, quod ſciam, coëunt. *Tranſverſi* proficiſcun-

ficiſcuntur tendinoſi ab infe- riore margine proceſſuum tranſverſorum lumbalium; *ad- naſcuntur* carne ſua coſtarum ſex inferiorum parti internæ oſſeæ: inſuper *adhærent* in- terno margini oſſis Ilium & pubis, atque Peritonæo proxi- mè incumbunt. *Pyramidales* muſculi quando adſunt, oriun- tur à pubis oſſe carnoſi; ſenſim- que gracileſcentes degenerant in tendinem longum & tere- tem, qui circa umbilicum lineæ albæ commiſcetur. *Uſus* ob- ſcuritatem confirmat crebrior *abſentia*, aut familiaris *unitas*. Horum omnium muſculorum *Officium* eſt, Trunci flexionem promovere, ſive antrorſum in- curvando elevandoque, ſive ad latera circumagendo, ſive obli-

obliquè inclinando: Sed ad compreſſionem abdominis qua nitimur omnes alvum, fœminæ etiam uterum, exonerare, licet omnes concurrant unà cum diaphragmate, maximè tamen conducunt Tranſverſi. *Linea*, quæ à colore *alba* vocatur, abdomen dividens in partem dextram & ſiniſtram, excurrendo à *Xiphoide* cartilagine ad os pubis, naſcitur ex concurſu tendinum muſculorum Obliquorum & Tranſverſorum, & quia carnem ſibi adhærentem non habet, conſolidatio ejus perquam difficilè obtinetur.

§. 27. His ita expoſitis, & demonſtratis, regrediendum eſt ad Meſenterium, per quod diximus deferri duplices venas,

nas, *Lacteas* videlicet & *Rubras*, idque in hunc finem, ut chyli laudabilior portio per illas quidem deferatur in *Receptaculum*, & hinc aſcendendo per *ductum chyliferum* infundatur venæ Axillari aut Jugulari; per has verò, unâ cum ſanguine ab inteſtinis remeante, devehatur ad *Portæ* truncum, è ſima parte Hepatis erumpentem.

§. 28. Hepatis *ſubſtantia* optimo jure ad *parenchymata* refertur; *ſitus* ejus in dextro eſt hypochondrio; *figura* ſuperius convexa, inferius concava, omnibus patet: ſed, quoad externam figuram; merentur conſiderari duo *ligamenta*, quorum ope veluti in æquilibrio ſuſpenditur è ſummo abdominis;

nis; horum unum eſt *Latum*, tranſverſim per jecur excurrens, illudque diaphragmati & mucronatæ cartilagini annectens; alterum *teres*, è *fiſſura* erumpens, & umbilico affixum, quod tamen in fœtu venæ præſtat officium. Attamen interna Jecoris ſtructura planè eſt admirabilis, eaque ipſa indicio mihi eſt, uſum ejus haud vulgarem eſſe: exhibet etenim nobis (poſt artificioſam parènchymatis ſeparationem) *contextum* plurimorum vaſorum, ramorum videlicet Portæ, propaginum *Cavæ* Venæ, & *meatuum cholidochorum* ſeu bilariorum, quibus accedunt exiles *arteriarum* rami, *nervorum* ſurculi, &, quantum conjectura aſſequi poſſumus, *Lympha-*

ticorum ductuum. Ut itaque clarior hepatis uſus evadat, primùm ſolas venas, humoriſque per eaſdem motum, conſiderabimus.

§. 29. Poſtquam Chylus, in venis meſaraicis ſanguini confuſus, pervénit ad Portam, ſurſum porrò evehitur per ejuſdem ramos, intra Jecoris carnem diſperſos; quibus cum obviam eant, à ſuperiore & gibba hepatis parte deſcendentes ramuli venæ cavæ, humor ille, nunc à moderato & blando Jecoris calore excoctus, ac peculiari nomine *Chymus* dictus, ex uno vaſe in alterum tranſire neceſſe habet, ut ad Cavæ truncum deferatur; ſed tranſitus iſtius modus hactenus valdè eſt obſcurus: *Anaſtomoſes* enim

enim nullæ (ſi unam inſignem excipias, quæ *Canalem* æmulatur, & à cava vena in Portam immediatè tranſit, ſed in fœtu tantum patula conſpicitur) poſt mortem deprehenduntur, quamvis arctiſſima variis in locis utriuſque venæ cohæſio autores ſeduxerit. At, cum major longè ſit ramorum Portæ quam radicum Cavæ ſeries, imò nuſquam circa extremitates conjungantur capillaria vaſa, ſed liberrima ſint ab omni connexione; confugiendum neceſſariò nobis eſt ad poros parenchymatis, per quos, ceu totidem in cribro foramina, percoletur liquor tranſiturus. Hos ſanè arguit, tum ſuperficiei hepatis tinctura ab immiſſo per Portam, be-

neficio ſiphonis, liquore albo; tum ſanguinei coloris in parenchymate mutatio, facta ab elotione tranſeuntis aquæ; nam ſi injectus liquor, anaſtomoſeωn opera, hepar penetraret, fieri non poſſet ut omnis ſanguis inde elueretur. Atque in hac chyli & ſanguinis traductione, *unum* Jecoris *officium* conſiſtit; de altero, quod eſt bilem ſequeſtrare, dicetur inferius. Sicut igitur ad oculum demonſtrari poteſt liquorem, dicta jam via, è Porta ad Cavam tendere, quid dubitamus de ſanguine ſeu chymo idem aſſerere? præſertim cùm eò nos ducant ligaturæ in vivis inſtitutæ, in quibus ſimiliter ſanguinem pelli videmus ſucceſſivâ partium protruſione, ut non

non opus ſit, Portæ conſtitutionem arteriæ affingere, quæ non magis ei eſt neceſſaria ad liquoris per hepar feliciorem diſtributionem, quam Cavæ radices eâdem indigent ut chymum prius in Truncum, & hinc ad Cor, deferre valeant.

§. 30. Aliâ longè viâ incedit altera, ſed ſubtilior, Chyli portio: Nam in brutis, quorum extiſpicium, iis adhuc viventibus, licitum eſt, evidenter cernimus venas *Lacteas* tendere ad *glandulam*, in centro meſenterii poſitam, à qua deinceps novi oriuntur rami Lactei, qui terminantur in *Receptaculum* ſeu *Veſiculam* chylo aquoſo, h. e. lympha permixto (quæ ab inferioribus parti-

bus, tum & ab Hepate, per *vaſcula* peculiaria *lymphatica* dicta eidem infunditur) repletam. Eleganter hæc delineata nobis dedit Olaus Rudbeck, in tractatu ſuo de ductibus hepaticis aquoſis *Tab.* 1. litt. *eeee.* & Tab. 11. fig. 1. lit. *ggg. hhh.* Nomen autem acceperunt à limpida aqua, ſeu lympha iiſdem contenta; quam ab Hepate, in quo numeroſiſſimæ ſunt, & ab artubus venientem veſiculæ infundunt: imo nullam fere corporis noſtri partem iiſdem carere, Recentiorum docuit diligentia; harum aliæ in venas ſe exonerant, aliæ in patentes corporis regiones, ut oculos nares, palatum, terminantur, maxima tamen pars in veſiculam deſinit.

Sita

Sita eſt hæc veſicula, circa Lumborum vertebras, propè renem ſiniſtrum. Hujus veſiculæ loco Cl. Bartholinus in homine ſubſtituit *glandulas Lumbares*: ſed ego, cum doctiſſimo Rudbeckio, horum naturæ arcanorum ſcrutatori maximo, in homine *veſiculam* inveni, quæ tamen glandulas ſibi habebat adſitas; ut videre eſt in Tabulis Rudbeckii anno 1659. editis *figurâ* x. *litt. q*. Ab hac Veſicula aſſurgit *Canalis*, qui in homine dextrorſum (in brutis ſemper ſiniſtrorum) incedit, & ex abdomine per thoracem rectoobliquè aſcendit ad collum; à me vocatus fuit *Ductus Chyliferus*: *deſinit* hominibus pariter & brutis circa concur-

ſum jugularis & axillaris venæ, in quas chylum, quem vehit, infundere certum eſt; nam & ligatura oſtendit, omnem hoc ductu contentũ ſuccum eo vergere, & flatus in eundem adigi poteſt commode, ſecus autem non, obſtante nimirum valvula. Hinc unuſquiſque videre poteſt, quàm expeditè chyli hæc portio, una cum refluo à partibus ſuperioribus ſanguine, in Cordis ventriculum dextrum feratur.

§. 31. Series œconomiæ corporis ducit nos ad præcipui viſceris, *Cordis* videlicet, contemplationem. Poſtquam utramque chyli portionem, tam eam quæ per hepar traducitur, quam quæ per *thoracicum* ductum ſurſum aſcendit; in ejus ven-

ventriculum dextrum deduci audivimus. Situm hoc eſt in *Thorace*, quo nomine nunc intelligo totum id quod extenditur à claviculis ad hypochondria, cujus additamentũ *Collum* eſt. Thoracem circumſcribunt poſterius *vertebræ* tam *colli* quam *dorſi*, anterius *ſternum*, utrinq; à lateribus coſtæ *Veræ*. *Colli* vertebræ numero *ſeptem* ſunt, habentque *corpora* anterius *plana*; proceſſus *ſpinoſos bifidos*, exceptâ primâ & ſeptimâ; proceſſus *tranſverſos*, non *bifidos* ſolum, ſed & *perforatos*, ad tranſmittendas venas & arterias Cervicales. Prima, quia caput geſtat, ejuſque *tubercula* ſinibus ſuis recipit, *Atlas* dici poteſt; ſecunda, quia particulam, inſtar dentis canini,

è corpore ſuo emergentem habet, *Dens* vocatur : ab horum duorum ſtructura pendet capitis motus proprius, cum annuimus & renuimus, illudque circumgyramus. In *dorſi vertebris* peculiariter notandum, *Tranſverſis* earum *proceſſibus*, exceptis inferioribus tribus, inſculptos eſſe *ſinus*, pro coſtarum inarticulatione; &, ex duobus corporibus earum junctis, ſinum utrinque ad latera efformari, quibus recipiuntur coſtarum capita. *Coſtas Veras* appello, quæ ſuis cartilaginibus ſternum attingunt; tales autem *ſeptem* ſunt, à ſuprema numerando. Inprimis attendendum ad earum cum ſpondylis & ſterno articulationem; parte namque ſui poſteriore

capi-

capitulum habent obtuſum & *triangulare*, quod recipitur intra ſinum, duobus vertebrarum corporibus communem; aliud magis *rotundum* & ſolidum, reſpondens ſinui, tranſverſo proceſſui inſculpto. A ſpina, ceu carina aſſurgentes, in modum arcus obtorquentur, paulatim latiores, ſed fungoſiores, redditæ, donec accedens *cartilago*, utrinque bicipiti tuberculo prædita, iiſdem & ſterno interjecta, duo iſta dura corpora, ceu commodum aliquod medium, & ad motitationem aptum, jungat. In parte inferna ſpectatur *ſinus*, longi ſulci inſtar, pro itinere vaſorum intercoſtalium. *Sternum* vocamus pectoris os, ſanè fungoſum, & medulloſo ſucco

repletum. Hoc ex multis oſſiculis, per cartilagineam ſubſtantiam in fœtu diſperſis, concrevit ad illam amplitudinem, quam in homine obtinet, tribus oſſeis partibus diſtinctam, quæ junctæ, referunt gladium ſeu pugionem, ſi ſupremum & craſſius os pro manubrio, medium quod longiſſimum, & tertium quod minimum, pro lamina accipias: huic poſtremo adnectitur *cartilago*, quæ ξιφοειδὴς *mucronata* vulgo audit.

§. 32. Thoracis *Cavitas duplex* eſt, dextra & ſiniſtra; talis autem fit à *Mediaſtino*, quod à duplicata ad ſternum *Pleura*, ſive coſtas *Succingente* membrana, prius ad Sternum aſcendente, & hinc iterum verſus ſpinam deſcendente, oritur: am-

ambiens eadem opera, in progreſſu ſuo, *Pericardium*, illudque, cum incluſo corde, ita ſuſpendens, ne ad ullam partem duram poſſit allidere. In hac Cordis capſula *humor* paucus naturaliter continetur, modò flavus, plerunque rubicundus, ex ipſius vaſis, proculdubiò tranſſudatione, egreſſus.

§. 33. *Situm* eſt *Cor* in thoracis medio, ſed neutiquam Mathematico. qui tamen ſitus *baſi* potius competit, cum in mortuis (quidni & in viventibus?) *mucro* ſiniſtrorſum vergat, ſub læva papilla pulſu ſe prodens. *Figurâ* eſt qualis inverſa pyramis; nam ab ampla *baſi* in *apicem* inferne deſinit, ad inſtar coni: Hæ namque partes valde diſtinguendæ & no-

notandæ ſunt, propter frequentem earum mentionem in hiſtoria hujus viſceris. *Subſtantiâ*, ſi carnis conſtipationem intueamur, *muſculis* perquam ſimile eſt; nam ex fibrarum carnoſarum coagmentatione conſtat, quæ tamen ita inter ſe coordinantur, ut duæ *Cavitates* intus relinquantur, ſeu, ſi mavis, *Ventriculi*, & veluti geminæ ciſternæ: è quibus *Siniſtra* anguſtiori cavitate, ſed craſſiſſimo conſtat pariete; *dextra* ſpatioſa quidem, at graciliori carne, & *figura ſemilunari*, prædita eſt; imò, ſi benè examines, velut foris adſuta videtur in animalibus perfectioribus, illâ etenim abſciſſâ, Cor nihilominus priorem figuram retinet. Hinc facile eſt intelli-

telligere unde paries ſeu *ſeptum* cordis inter utrumque ventriculum ortum ducat: quod notabis *foveis* multis excavatum (uti & reliquam ventriculorum interiorem ſuperficiem) neutiquam verò *pervium*, eſſe.

§. 34. *Vaſa* privatim cordi tribuuntur, *Vena* & *Arteria Coronaria*, quæ extimis partibus nutriendis inſerviunt: quibus addere *Nervos* oportet, quos circa baſin magno numero reperiri, primus affirmavit Fallopius.

§. 35. Cæterum alia ratio eſt vaſorum, quæ à Corde oriuntur, & quibus mediantibus, illud cum univerſis corporis noſtri partibus connexum habet. Hæc enim circa caput cordis

am-

ampliſſima ſunt, arctiſſimeque conjuncta, quapropter etiam *originem* ſuam inde trahere, dubium non eſt. *Numero* ſunt *quatuor*, duæ venæ, totidemque arteriæ: Non tamen exiſtimandum eſt à dextro ventriculo ſolas Venas, à ſiniſtro Arterias tantum proficiſci, quin ab utroque & vena oritur & arteria; quas qui ex colore & ſtructura diſcernere nequit, attendat ad particulas illas, cordis capiti, *auricularum* inſtar, adſtantes, (unde & nomen ipſis inditum,) eas namque venis tantum adhærere certus fiet: Nec obſtant *columnæ carneæ*, quæ & numero & robore conſpicuæ, in cavitate earum auricularum cernuntur, his etenim indigebant ad expellendum,

con-

conſtrictione ſua, ſanguinem, quem cordi velut *admetiri* debuerunt.

§. 36. Primum dextri Ventriculi vas, cui auricularum maxima præeſt, *Vena Cava* vocatur, recta ſenſum deorſumque tendens, ſed paulo ſupra Cor venam producens *ἄζυγιν ſine pari* dictam, cujus rami ſpatia intercoſtalia quamplurima adeunt. Cavæ *officium* eſt ſanguinem, ab univerſo corpore redeuntem, Cordi inferre: Ne verò, quod ſemel ingreſſum eſt, iterum exire poſſit, in ejus initio *Valvulæ triplices* ſunt conſtitutæ, foris intrò ſpectantes, tenues, & *figuræ* tricuſpidalis, præſertim ſi cum *fibris nerveis*, quæ adalligantur *monticulis* ſeu columnis *carneis*, con-

conſiderentur; his enim intumeſcentibus, adducuntur cuſpides, & venæ orificium clauditur. Alterum Vas *Arteria* eſt, tum ſtructura tum uſu: illam *tunica* monſtrat, hanc *pulſatio*, eaque mediante ſanguis omnis in pulmones effunditur, dum per ejus parenchyma quaquaverſum ſparguntur illius rami; unde etiam, ad evitandam confuſionem, Arteria *pulmonalis* aptiſſimè vocabitur: in hujus principio valvulæ ſunt, ſed *ſemilunares*, & foras ſpectantes, ſanguiniſque regreſſum impedientes. Tertium Vas, auriculam etiam habens, at præcedente multò minorem, *Vena* eſt *pulmonalis*, è ſiniſtro Cordis thalamo enatum, & ſimilem, cum modò dicta arteria, inceſ-

ſum per pulmones obtinens; idque in eum *finem* ut reducere ſanguinem à pulmonibus, & mediante auriculâ, ventriculo ſiniſtro infundere poſſit: *Valvulas* accepit introrſum ſpectantes, geminas quidem ſed amplas & ſatis validas, ad inſtar *mitræ* ſuis extremitatibus coëuntes. Quartum Vas Arteria eſt *Aorta* ſeu *Magna*, tribus valvulis *ſemilunaribus* inſtructa, ne ſanguis, cordis conſtrictione exploſus, iterum reſiliat cum animalis detrimento. In hujus exortu *cartilagineæ* particulæ, nonnunquam etiam *os* in valdè ſenibus, reperitur.

§. 37. Cæterum *Pulmonis* hiſtoria hic inſerenda eſt, datus enim iis eſt animalibus, quæ

ge-

geminum cordis obtinuêre ventriculum, ut ſanguis ex uno in alium commeare poſſit. Quæ via cum ſit tam patens & commoda, mirum eſt hodie dari, qui etiamnum de ejuſdem per ſeptum denſiſſimum tranſitu cogitant. Ut autem meare ſanguis liberius poſſit, addita eſt pulmoni *dilatatio* ab aëre inſpirato, per *aſperæ arteriæ* bronchia ingrediente; qui iterum egrediens, & ſecum fuligines effert, atque ad vocem formandam conducit. Hæc *Inſpiratio* & *Exſpiratio* non contingit à pulmonis propria virtute, ſed à Thoracis diſtentione & coarctatione, ope potiſſimum Diaphragmatis (adiuvantibus cæteris reſpiratoriis muſculis,) facta: neceſ-

ſita-

ſitatem dilatandi thoracem nobis imponente ſanguinis calidi in pulmones influxu.

§. 38. Diaphragma muſculus eſt, medio inter Thoracem & abdomen loco, obliquè admodum, *ſitus*: in centro *nerveus*, pericardioque connexus; circumferentiâ verò ſua adhærens coſtæ 7ª. 8. 9. 10. 11. 12. cæterum ſeptimæ & octavæ coſtæ cartilaginibus tantum adnaſcitur, & anterius, proximè ad mucronatam cartilaginem, ultimo Sterni oſſiculo. Collectis dein fibris in duas caudatas *appendices*, (intra quas Arteria magna deſcendit) ſtabilitur ad ſecundam lumborum vertebram. *Venas* & *Arterias*, dictas *phrenicas*, à vicinis vaſis magnis accepit.

Ner-

Nervos autem, à ſpinali medulla, cervicis vertebris incluſa: hi mediaſtino utrinque ſuffulti, carnoſæ ejuſdem portioni inſeruntur, ſpiritum animalem indeſinenter advehentes: *Figura* diaphragmatis, quà ſpectat abdomen *concava*, quà thoracem, *convexa* eſt. Hinc nata controverſia, an in inſpiratione accedat ad planam, an verò circularem figuram? Ego, ſi quid dicendum ſit ex viva ſectione, arbitror, in inſpiratione convexitatem majorem acquirere, ſed poſticam medietatem deorſum, anticam ſurſum adigi, ſic namque pulmoni ſpatium datur majus in quo dilatari poſſit.

§. 39. Continuus autem, & nullo modo interruptus hic mo-

motus diaphragmatis eſt, ob neceſſariam ignis noſtri ventilationem, qui ſine hac, aut à fuliginibus ſuffocaretur, aut refrigerii defectu nimium exardeſceret. Utrumque, uti dictum, aër præſtat per *bronchia*, intus lævia & humore oblinita, nocte dieque in ſanis patula, admiſſus emiſſuſque: hæc proinde *cartilaginea* facta fuere, partim *teſſulata*, partim *rotunda*, partim etiam (ubi nimirum œſophago incumbit & per collum fertur *Trachea*, *ſemicircularia*, defectum circuli explente membranâ.) Ejus caput *Larynx* vocatur: conſtat autem tribus cartilaginibus, *Scutali*, *Annulari* & *Gutturniformi*; quæ junctæ rimulam *glottida* dictam conſtituunt, à cujus angu-

guſtia vel dilatatione ſeu per naturalem conſtitutionem, ſeu voluntatem noſtram facta, acuta vel gravis vox oritur. Aſperæ arteriæ rami ſeu bronchia ubique per pulmones, *medii* collocati ſunt inter arteriæ & venæ pulmonalis propagines, ut ſanguini, iiſdem inexiſtenti, frigidum aërem adferre, genitaſque fuligines ſuſcipere commodè poſſint. His omnibus circumjicitur *parenchyma* molle, leve & *fungoſum*, tenui *pellicula*, ſed validâ, inveſtitum.

§. 40. Sic refrigeratus & depuratus in pulmonibus ſanguis, ſiniſtrum ingreditur, hiantibus valvulis, Cordis ventriculum. In quo exiguam moram trahit equidem, ſed interea temporis

ab ejuſdem calidiſſimo igne, διαλύεται καὶ πνευματοῦται diſſolvitur & ſpiriteſcit. Poſtquam enim in pulmonibus ab aëre frigido eſt coactus, mox in ampliorèm, ſed calido nativo plenum, locum delatus, protinus exardeſcit, & flammulam concipit vitalem, ſic dictam, quod ejus beneficio omnia caleant & vivificentur in corpore. Hanc proinde omnibus & ſingulis partibus communicari neceſſum eſt *Pulſu*, i. e. impulſu cordis ſe contrahentis, & expellentis atque urgentis ſanguinem in Aortæ Truncum. Hujus cùm una pars aſcendat ſurſum, altera tendat deorſum, hæc major eſt & pluribus partibus proſpicit, illa minor, ſed nobiliori muneri inſervit. Viden-

dendum ergo ordine, quis & qualis, tum per quas maximè notabiles vias deferatur is, qui *deſcendentem Truncum* ingreditur ſanguis.

§. 41. Ut omittam nunc *Intercoſtales* arterias, tam *ſuperiores* quæ originem habent ab axillari, quam *inferiores* utrimque prodeuntes à magna, prima quæ occurrit ſpectabilis, *Coeliaca* eſt arteria. Hæc mox ab exortu, in duos bipartitur ramos, quorum dexter *Hepaticus*, ſiniſter *Splenicus* dicitur. Ille, juxta Portam venam, Hepatis parenchyma ſubit, variis ſurculis: hi verò, (quod oculorum fide conſtat in majorum animaliū jecinoribus) *pori choledochi* ramulos ubiq; comitantur, imò & iiſdem inſeruntur; id-

idque in eum finem ut amarum illud in ſanguine genitum, quod bilem appellamus, huc deferant, utpote ad viſcus quod eidem excludendæ ſit per-opportunum. Omnes enim iſti *rami bilarii*, in unum *Truncum* majorem deſinunt, qui *recto* ductu Inteſtinum adit: medio verò loco eidem inſeritur *meatus cyſticus*, à veſiculæ cervice exporrectus. Hæc *Veſicula* in homine, cavo Jecoris ex parte immergitur; *figuræ* eſt *pyriformis*, *funduſque* ejus pendulus eſt, burſulæ inſtar; *cervix* ſurſum ſpectat, indeque *incurvatur* verſus inteſtinum: adeò ut admodum probabile ſit, Veſiculam dicatam eſſe recipiendæ portiunculæ bilis retrolabentis ab inteſtino,

no, quam juſto demum tempore, patente nimirum meatu, illac iterum excludat: *venas* & *arterias* habet *cyſticas* dictas; & fibrillis quibuſdam hepatis parenchymati adnaſcitur; ramulos verò bilem eidem inferentes, nullos hactenus mihi reperire contigit. Sic habemus *alterum* Hepatis *officium* quod dixi conſiſtere in ſanguinis depuratione, ſeu humoris biliosi ſequeſtratione.

§. 42. Coeliacæ ramus ſiniſtrorſum tendens, *Splenicus* vocatur: hic ſuffultus Pancreatis glanduloſo corpori, & capreolorum vitis inſtar flexuoſus, unà cum vena cognomine totus in *Lienem* abſumitur, niſi quod ante ingreſſum in hoc viſcus bifurcetur, & ad Ventri-

triculum *vaſa* ſpargat *brevia* retrorſum, alia deorſum ad Epiploon; medio itinere ad *Pancreas*. Qualis ſit humor qui ad Pancreas deducitur, cujus reliquiæ, ſic Natura viam monſtrante, per *ductum Wirſungianum* expurgantur in inteſtinum, vix certò dicere poſſumus: illud notandum, *pancreatis* corpus, & ejuſdem *ductum*, *lateſcere* verſus inteſtinum, imò hoc ab illo *perforari*; *caput* verò *pancreatis* amplecti duodenum & Portæ Truncum. *Lien* è diametro ferè Hepati eſt oppoſitus, nulli quoque viſceri magis comparandus, niſi quod mollius parenchyma habeat, & vix alia *vaſa* quam *arterioſa*, innumeris ſtipata *fibrillis nerveis*, intra ſe recipiat;

ſitum habet ad ultimas coſtas nothas; annexus diaphragmati, viciniſque partibus; unde fabula eſt mera, eximi Curſoribus poſſe. *Colore* jecori ſæpius reſpondet, imò quandoque ſuperat. Quæres, recipiatne ſanguinem melancholicum craſſumque, an verò tenuem & ſeroſum? utrumque dixerim, quem recenter à cordis foco calentem, ſimulque ſubactum, per *Venam ſplenicam*, Jecori refundit.

§. 43. Sequitur hanc arteria *Meſenterica ſuperior*, cum qua conjungenda eſt *inferior*, propter communem *uſum* utriuſque; qui eſt, ſanguinem inteſtinis ſubminiſtrandi ordinariè: nam *abutitur* Natura quandoque iiſdem, ad expurgan-

gandas, in publicam hanc cloacam, impuritates toto corpore redundantes. Officio ſuo poſtquam defunctus eſt ſanguis, *reducitur* per *meſaraicas venas* ad Portam.

§. 44. Superiorem proximè excipiunt geminæ *arteriæ Renales*, quæ ſanguinem, ſero copioſo dilutum, ad *Renes* deducunt. Hi proinde *parenchyma* accepêre denſum valde & compactum. *Figurâ* phaſeolum repræſentant. Præter *membranam* propriam, habent *involucrum adipoſum*, laxè iis adhærens, & peritonæo continuatum. Si à parte *Sima* eos diſſecueris, apparebunt egregiè *Carunculæ papillares*, fiſtulis ſive *tubulis* Ureteris deſuper impoſitæ: Si verò à *gibba*

ſectionem facias, patebit tibi *peluis* membranoſa, aut ſi mavis, *ſinus Uretêris* amplus, intra renes expanſus: Ejus *Figura* eſt inſtar infundibuli, ſenſim namque anguſtatur in *teretem canalem*, qui *obliquo* ductu deſcendit, ſupra muſculos *Pſoas*, ad Veſicæ poſteriora, intra cujus tunicas obliquè delatus, hiat in cavitatem, eidemque ſerum infundit. *Veſica* locum habet ſub oſſe pubis; *Vaſa* nanciſcitur ab Hypogaſtricis. Quia verò diſtendi debebat & iterum contrahi, ideò *membranoſa* quidem eſt, ſed *nerveam* ſubſtantiam interiorem, exterius ambiunt *fibræ carnoſæ*, quæ tantò ſunt copioſiores & craſſiores, quo cervici magis ſunt vicinæ. *Figura*

ovalis

ovalis eſt, ſed, inſtar *lagenæ*, promit *cervicem*, (muſculo *ſphinctere* circumdatam,) in fœminis valde *brevem*, in viris *longam*, & ad penis extremitatem protenſam, ubi decurrens, mutato nomine, *Urethra* dicitur: per hunc, ceu aquæductum, in ciſterna illa collectum ſerum (in coitu quoque ſemen) cum licet & libet, per ætatem, aut juſtam ſtimulationem, evacuatur.

§. 45. His propaginibus eductis, ut & *Lumbaribus*, ad medullam vertebris incluſam vicinoſque muſculos tendentibus, bifurcatur Truncus in duos ramos *Iliacos*, Venis hoc loco *incumbentes*; à quibus *Hypogaſtricæ* (quæ in fœminis collum uteri petunt) & ab his

Umbilicales, uti ab illis *Epigaſtricæ*, oriuntur. Hinc nomen *Cruralium* acquirentes, in femur, tibiam, extremumque pedem abſumuntur.

§. 46. Venio ad Truncum Aortæ *Aſcendentem*, è quo lateraliter prodeunt duo rami, qui primùm *Subclavii* (à quibus *mammariæ* ſuperius, inferius *intercoſtales ſuperiores*, enaſcuntur;) mox *Axillares* vocantur, & in humerum, cubitum, atque extremam manum exporriguntur. Præcipuè verò notandæ & inveſtigandæ ſunt Arteriæ *Carotides* ſeu *Soporariæ*, quæ, unà cum *Cervicalibus* (quibus junguntur venæ, per foramina tranſverſorum cervicis vertebrarum proceſſuum ſimul aſcendentes)

tes) partes capitis externas internaſque adeunt & irrigant: Hæ omnes, cum intra cranium ſunt, & velut in loco ſecuro deliteſcunt, attenuantur admodum, & *tunicarum ſimplicitate* venis aſſimilantur: quæ res non paucis impoſuit, exiſtimantibus cerebrum habere copioſiſſimas venas, cum habeat pauciſſimas.

§. 47. Antequam verò *Cerebrum* examinare quis inſtituat, priùs conſiderandum eſt *Cranium*, altera videlicet capitis oſſei pars, ita dicta, quod veluti κράνος, i. e. *Galea* cerebro ſit. Hujus *Subſtantia* ex duabus conſtat laminis, quibus *meditullium* ſpongioſum, carunculis ſimilia corpuſcula continens, eſt inter-

jectum, *Diplöen* vocant. Cranium ex oſſibus *octo* conſtitui communiter volunt, videlicet, *unico* oſſe *frontis*, *occipitis*, *ethmoidæo* & *ſphænoidæo*, *duobus* verò *ſincipitis* & *temporum*: Eaque invicem conjunguntur, anterius *ſuturâ coronali*, poſterius *lambdoidea*, in medio *ſagittali*, ad latera duabus *ſquammoſis agglutinationibus*. Quo loco ſagittalis terminatur in coronalem (quam nonnunquam dividit, ad naſum uſque procedens) in infantibus *hiatus* reperitur *rhomboides*, quam *Fontanellam* vocant. In oſſe *Frontis* ſpeciatim notandæ ſunt *cavitates*, duabus ejus laminis interjectæ, ſupra regionem naſi. In oſſe *Occipitis* ſpe-

ſpectabile eſt *foramen* ingens, per quod elabitur ſpinalis medulla; cujus lateribus adſtant duæ *coronæ* ſeu tubercula, quæ primæ colli vertebræ inarticulantur. In oſſe *ſincipitis*, videntur ab internâ parte *veſtigia* arteriolarum, per duram meningem decurrentium. In oſſe *Temporum*, præter partem latam & circularem, à qua verſus anteriora proceſſus reflectitur, conſtituens alteram partem oſſis jugalis, & præter, *vaccini uberis* inſtar, protuberantem apophyſin *Maſtoideam*; præcipuè viſu digna eſt pars *petroſa*, ad interiora cranii protenſa, cui *internum auditus* organum, velut ſaxo duriſſimo, inſculptum eſt. In hoc primò occurrit Veſtibulum ſeu

mea-

meatus auditorius, aliâs, aurium *alveare*, ob collecta ibidem *Cerumina*; deinde ſequitur Tympano obtenſa *membrana*, *circulo* oſſeo affixa; in atrio, ſeu cavitate *Tympanum* dicta, (à quâ tortuoſus meatus in palati poſteriora amplo foramine patet) reperiuntur 3. vel 4. oſſicula, *malleus*, *incus*, *ſtapes* & *orbiculare*: in intimis penetralibus *Labyrinthei* circuli tres, eleganti ordine diſpoſiti, ab *ovali foramine* incipientes, & in *Cochleam* deſinentes, ſpectantur. In oſſe *Ethmoideo* interius eminet *criſta galli*, cui opponitur *ſeptum* naſi; & parti foraminulentæ, *ſpongioſi*, in ſummitate narium, *tubuli*. Os *Sphænoides* interius egregiè re-

præ-

præſentat *Sellam*, cui inſidet glandula pituitaria: exterius particulas quaſdam habet, *alis veſpertilionum* ab autoribus aſſimilatas: ſed non eſt obliviſcenda *gemina*, ejus corpori incluſa, *cavitas*, in nares adaperta.

§. 48. Ablata medietate Cranii, occurrit primum cerebri involucrum, *dura* ſeu *craſſa Meninx*, cujus à cerebro, non verò à cranio, aliqua reperitur *diſtantia*. Hæc membrana cerebri molem non ſolum inveſtit, ſed etiam dividit *cerebrum anterius* à *poſteriori* ſeu Cerebello: atque *proceſſu* ſuo *falciformi*, anterius iterum diſtinguit in partem *dextram* & *ſiniſtram*. Notabiles ſunt in eadem *Sinus*,

unus *longitudinalis*, duo *laterales* , & *quartus* , omnium breviſſimus, inter cerebrum & cerebellum ſitus : Locus ubi omnes concurrunt, *Torcular* dicitur. In hos arteriæ quamplurimæ ſuum infundunt ſanguinem; & quia laterales continuationem habent cum venis *Jugularibus* , ideò proximè in has ſe exonerant, ſanguinemque ſuperfluum à nutritione cerebri, Cordi refundunt. *Tenuis meninx* proximè cerebrum tangit , plurimiſque arteriolis eſt conſperſa; præcedenti membrana multo longior exiſtit, quia non ſolum ambire debuit cerebrum , ſed & ejuſdem *anfractus* ſeu gyros , oculis potius uſurpandos quàm calamo

mo deſcribendos, ingreditur, iiſdem ſe inſinuans, illoſque ſimul conjungens. In cenſu horum gyrorum ponenda eſt *magna* illa *fiſſura*, ſæpiſſimè à lateribus, juxta radices oculorum, conſpicua; intra quam inſignes arteriarum Carotidum rami abſconduntur.

§. 49. His integumentis ablatis, *ſubſtantia* Cerebri tranſverſim dividenda eſt, ut apparere poſſit geminus color; qui enim *exteriùs* cernitur *cinericeus*, quaſi *cortex* quidam circumjectus eſt parti interiori *albicanti*; cujus ſuperficiei incumbere plurimas videbis *guttulas* ſanguineas, è diſſectis arteriolis provenientes. cæterum in Cerebello non ſunt

an-

anfractus, ſed ejus partes laminatim una ſuper alteram collocatæ ſunt, ita tamen ut utrobique copioſior ſit albicans quam cinericea pars. Hæc *Albicans* ſubſtantia continuata eſt cum ſpinali *medulla*, quæ *initium* capit, & radices ſuas latè ſpargit intra cranium: Sunt hæ numero *quatuor*; è quibus *duæ*, craſſitie ſua ſunt inſignes, exporrectæ verſus cerebrum anterius, quod utrinque circum eaſdem obvolvitur, & ſua circumvolutione ventriculorum concamerationes efficit; duæ *minores*, cerebellum verſus tendunt, illudque ſpinalis medullæ principio jungunt. Ex horum collectione efformatur *oblongum* & Triangulare *corpus*, quod per occipitis oſſis fora-

foramen deſcendit intra cavum Vertebrarum.

§. 50. Cæterum particulas, quæ in Cerebro & Cerebello conſiderandæ occurrunt, alii ab inferiore, alii à parte laterali, alii à ſuperiore, ſectionem aggredientes, demonſtrant. Si *communem* methodum ſequi placeat, diducta leviter utraque parte cerebri anterioris, oſtende in fundo albicans *corpus*, cui inſignis arteria eſt inſtrata, quod à conſiſtentia *Calloſum* denominatur: ſi porrò, medietatem dextram cerebri abſtuleris, non ſolum *Falcem* videbis, ſed etiam, quo modo calloſum corpus duas cerebri anteriores partes conjungat, & ventriculorum anteriorum cavitatem ſuperius effor-

efformet. Placuit Anatomicis cavitates cerebri *Ventriculos* nominare, eoſque *quadruplices* conſtituere, licet unus tantum ſit continuatione. Ex his *duo* ſunt dicti *anteriores* & majores; Horum *figura* ſemilunaris eſt, aut inſtar *ſoleæ equinæ* cornuve arietini; *cavitas* ampla ſatis & inſignis, præſertim circa poſteriorem partem, à qua etiam *digitalis* quædam *cavitas* exigua lateraliter excurrit. Aperta, in oppoſito latere, per circumſpectam ſectionem, Ventriculi cavitate, plurima ſpectanda ſe offerunt; videlicet, Spinalis medullæ radix, circa fundum eleganti limbo circumdata; *plexus* item *Chorioides*, ex tenuiſſima membranula

nula, glandulis inſtar granorum milii, ramuliſque arteriolarum conflata. Diſtinguuntur *ſepto lucido*, quod oritur ex portiuncula corporis calloſi attenuata, ad cerebri fundum deſcendente; ejus parietes circa medium à ſe invicem dehiſcunt, & *Foveam* oſtendunt ſive Hiatum, quem primus ante biennium obſervavit *Clariſſimus* D. *Sylvius*. Adeſt præterea ſatis conſpicuum *foramen*, in anteriore ſepti parte, per quod tranſeunt rami Carotidis ad plexum chorioidem, & interiorem ventriculorum ſuperficiem. His omnibus ablatis, in medio utriuſque ventriculi cerni poteſt *Fornix*, ſeu *Teſtudinea concameratio*, tribus cruribus con-

ſtans

ſtans (*Arantius* aſſimilat pedibus Hippo-campi;)Hæc elevanda eſt ut videatur *concurſus* duorum *globorum* , à Trunco ſpinalis medullæ efformatorum : hi , quod mirandum , exterius albicant , interius autem eorum ſubſtantia *colore ſubcarneo* prædita eſt : & intra hos globos reperitur *tertius* vulgò ſic dictus *Ventriculus* ; è quo perpendicularis patet via in *infundibulum*,eiq; appenſam *glandulam pituitariam* ; alius porrò meatus hinc datur verſus poſteriora , quæ à *vulva* ſic nuncupata, ſub natibus & teſtibus, per *anum* tendit in principium ſpinalis medullæ, eique inſculptam cavitatem, ſimilem pennæ ad ſcribendum adaptatæ , quem *Ventriculum nobilem*

ſeu quartum appellant. *Nates* & *Teſtes* nihil aliud ſunt, quam protuberantiæ poſticæ radicum ſpinalis medullæ; in brutis, quàm in hominibus magis diſtinctæ: harum medio loco inſidet *glandula Pinealis*, plurimis arteriolis tam carotidibus quàm cervicalibus cincta, quæ in quartum cerebri ſinum ſe exonerant.

§. 51. In *Cerebello*, præter *ſitum*, & *ſtructuram* interius ramoſas arborum frondes repræſentantem, vix aliud notare licet, quàm *proceſſum vermiformem*, qui à ventriculo quarto penè totus ſuſcipitur, & Varolii *pontem*.

§. 52. *Uſus* Cerebri generalis mihi videtur eſſe, ut ſimpliciſſimus ita veriſſimus, quem

tradit.

tradit Philoſophus *l.2. de part. anim. c. 7.* videlicet, factum id eſſe, ad conſervationem totius Naturæ, intellige, Animalis: Hæc enim in eo conſiſtit, quod animal actu ſentiat & moveatur: Motus autem & Senſus eidem accidunt, quia cerebrum, per contemperationem & depurationem ſanguinis arterioſi, conficit *ſpiritum animalem*, quem tranſmittit, per nervos, ad organa ſenſus & motus: eodemque interveniente Spiritu, externa objecta primo ſenſorio communicantur. Quodnam verò ſit ſingularum, quæ in cerebro ſpectantur, particularum officium, ſperet quis poſſe unquam humanæ mentis conjecturam capere? Interim expur-

purganda eſt ab animis noſtris antiquorum & recentiorum quorundam opinio, ſtatuentium Ventriculos eſſe *animalis* ſpiritus ἐργαστήρια ſeu *officinas*; quoniam Natura, quaſi intento digito, nobis monſtrat, factos eſſe eoſdem colligendis purgandiſque cerebri excrementis, dum eos continuat cum infundibulo & glandula pituitaria, (circa quam *Rete mirabile* Galeni ſitum eſt;) adde nunc, quod nervi cum ventriculis continui non ſint.

§. 53. Supereſt itaque *Nervorum* conſideratio, quorum *originem* à Cerebro eſſe, tota credidit antiquitas; ſed iſtud dogma dubium reddidit primus omnium Cæſalpinus *l. 5.*

quæſt. Peripat. qu. 3. quem ſequitur Hoffmannus, *l.* 2. *de Thorace c.* 28. Noſtro inſtituto ſufficit, ſcire, ex Nervis, hodiè ſic dictis, alios originem trahere *intra*, alios *extra* cranium: omnes tamen à medulla naſcuntur, ut primus monſtravit Varolius. Qui *intra calvariam* oriuntur, & per ejuſdem foramina excidunt, ſi adjungas Olfactorios dictos, *numero octonario* comprehenduntur: Extra eandem, à medullá vertebris incluſa qui proveniunt, & per *foramina* lateralia, ex commiſſura duarum vertebrarum formata, *conjugatim* egrediuntur, numero ſunt *triginta*.

§. 54. *Prima* conjugatio communiter *Olfactoria* dicitur, quia credunt odores beneficio

ficio *Proceſſuum papillarium* ad cerebrum pervenire, per naſum, ceu olfactus organum. Sed diſtinguendum eſt inter *Naſum externum*, conſtantem quarto pari oſſium maxillæ ſuperioris, cum adnexa *cartilagine*, cutéque *muſculoſa*: & *internum*, qui ab *oſſis ſpongioſi tubulis*, eoſq; inveſtiente membrana, in qua Olfactus fit, conſtituitur. Dexteritas *D. Stenonis* oſtendit intra cartilagines naſi deſinentem ductum, continuatum cum punctis lachrymalibus; inſuper vaſcula, à glandulis oriunda, naſi tunicam interiorem perforantia, & humorem huc deducentia; ut & foramina circa extremum naſi, in palatum anterius deſinentia: quæ omnia tractatu peculiari nu-

perrime deſcripſit. Sed præterea ſciendum, internam membranam narium, ramulos nerveos accipere (notante Celeberrimo *Schneidero* libello de oſſe Cribriformi pag. 201. & 220.) à quarto mihi nunc vocato pari: Hos ſanè opportet accuratè diſtinguere à *proceſſibus papillaribus*, ab utroque latere criſtæ galli poſitis, quorum medullaris ſubſtantia, incluſa duræ meningis canaliculis, qui hac ratione nervos mentiuntur, ſe demittit per foramina oſſis ethmoidis. *Secunda* conjugatio eſt *Viſoria*, pergit enim ad oculum. hoc par eſt omnium craſſiſſimum, & medio loco *coit*, non per chiaſmum, ſed contactum lateralem. Ab eo

nervo

nervo volunt originem ſuam habere *tunicas* Oculorum *tres*, integrum eorum *bulbum* conſtituentes : Nam à craſſa meninge *Scleroticam* ſeu Duram oculi tunicam, (quæ anteriore parte, ubi lucida eſt & tranſparens, *Cornea* vocatur) pronaſci; A tenui meninge *Chorioidem* ſeu *Uveam*, quæ anterius, ad *pupillam*, perforata eſt, & in ambitu foraminis habet *Iridem*; ab expanſa & inſtar cupulæ glandis diducta medullari ſubſtantia *Retiformem* (in qua imagines objectorum pinguntur) oriri, conſtans eſt opinio. Hiſce neceſſariò addere debemus tunicam *Adnatam* ſeu *Conjunctivam*, quia oculum orbitæ conjungit, & à colore albo, *Album oculi* voca-

tur; hæc, utpote pericranii ſoboles, valde ſenſilis eſt. Præter Tunicas, oculus poſſidet *Humores tres*, *Aqueum* in parte anteriore, *Vitreum* in parte poſteriore, inter omnes copioſiſſimum; & *Cryſtallinum*, in medio collocatum: ut per tot diverſa media melius refringi poſſint objectorum externorum ſpecies. Et ab his quidem partibus *Viſio* abſolvi poteſt, voluit tamen Natura, commoditatis gratia, præter *pinguedinem* & *glandulas*, inſuper addere ſex *muſculos*, videlicet, quatuor rectos, unum *attollentem*, ejuſque antagoniſtam *deprimentem*; *abducentem* ſeu Excubitorem, eique oppoſitum *adducentem* ſeu Studioſum: ex *obliquis*, ille qui *internum* ſpectat

ctat *angulum*, maxime ſpectabilis eſt; ibi enim ſita eſt *Trochleam* referens cartilago, per cujus foramen teretem ſuum tendinem traducit, ut ſic obliquè oculi bulbũ accederet, licet muſculus ipſe communem cum Rectis habeat ortum, videlicet circa foramen orbitæ opticum nervum tranſmittens; obliquorum *alter*, ab inferna orbitæ parte enaſcitur. Securitatis autem gratia oculo antepoſitæ ſunt *palpebræ*, è quibus una eſt ſuperior, altera inferior; ſub harum cute *orbicularis* muſculus latitat, quamvis ſuperiori privatim datus ſit *Elevans*. Non ſunt obliviſcenda in palpebris duo *puncta Lachrymalia*, notata Galeno 10. de uſ. part. c. 11. ſed noſtro

ſæculo *Nic. Stenonis* vaſa lymphatica, ſuis oſculis in palpebræ ſuperficiem interiorem deſinentia, notavit. *Tertia* Conjugatio dicitur *Oculorum Motoria*, nam ſingulis oculi muſculis, & palpebræ ſuperioris proprio, ab ea nervulus communicatur. *Quarta* eſt exilis admodum, proſpicitque muſculo frontis, labii ſuperioris & faciei muſculis. *Quinta*, à latere ſub duplicatura meningis incedens, *craſſa* eſt, & in multa filamenta diſtribuitur; è quibus notabiles ſunt ramificationes, quæ dentes, cum aliis vaſis, accedunt, tum ad muſculos in ore latitantes, ut & palatum. *Sexta* vocatur *Auditoria*, ſuſcipitur enim intra foramen proceſſus interioris oſ-

ſium

ſium Temporum: ab initio bifurcatur; ejuſque portio una, poſtquam auris receſſus peragravit, finitur intra cochleam, ibique à ſono afficitur. *Septima Vaga* & eſt & dicitur: nam egrediens, cum multa ſerie fibrillarum, per foramen oſſi Temporum & occipitis commune, admirabilem illam nervorum, per medium infimumque ventrem ſparſorum, varietatem parit. Videatur ejus deſcriptio apud Fallopium in *obſervat. pag. m.* 152. & apud Veſlingium *ſyntag. c.* 11. delineatio apud hunc *c.* 3. *fig.* 8. & Bartholinum *l.* 3. *de nervis. tab.* 2. *Octava* oritur è medulla, jam jam in ſpinam illapſura; hæc reliquis eſt durior, magnaque ſui parte abit in linguam.

§. 55. Reliqui nervi, à ſpinali Medulla, intra vertebrarum thecam recepta, oriuntur. Hæc veluti ἀπόῤῥοια, id eſt, cerebri *ſtiria*, dici poteſt; ejus enim inſtar, quò magis inferius ad os Sacrum appropinquat, eò fit gracilior, quia ſenſim exhauritur à nervis quos hinc inde producit. Et nihilominus foramina vertebrarum lumbarium parum cedunt, quoad amplitudinem, primæ colli vertebræ; cujus rei hæc eſt ratio, quia reliquum ſpatii occupat *tertia* tunica, fortis atque nervoſa. Notanda tamen & hîc Naturæ ſolertia, quam detexit Fallopius, pleniorem & craſſiorem eſſe medullam eo in loco, unde maximi nervi oriuntur, quam reliquo ſui ductu:

Edu-

Educuntur iſti nervi è cervicis thoraciſque ut & lumborum vertebris; abeuntque partim in brachia, partim in crura: ſunt autem notatu digniſſimi, quia primò emergunt ſeparatim, mox uniuntur, deinceps iterum ſegregantur: quod eleganter exhibet Veſlingii *fig.* 5. *tab.* 3. *cap.* 14. & *Tab. c.* 20. *fig.* 3. & 6.

§. 56. Terminantur iſti nervi potiſſimum in muſculos, qui ubivis comparent, ſed in artubus ſunt valdè elegantes & toroſi, oſſeæque compagini movendæ liquidò deſtinati; eorum hiſtoria ut intelligatur, præmittenda eſt oſſium, quibus adnaſcuntur, deſcriptio.

§. 57. *Artus* ſunt membra è Trunco exporrecta: ſuntque

alia *ſuperiora*, quæ *manus*; alia *inferiora*, quæ *pedes* vocantur. *Manus* ſumitur *latè*, pro toto illo quod ſummo Trunco affirmatum, ex hoc utrimque dependet; *ſtrictè* pro extrema tantùm. *Pes* etiam *latè* dicitur de eo, quod proportione reſpondet toti manui, & ab inferiore Trunci parte exporrigitur ad extremitatem digitorum; *ſtrictè*, de pede extremo. Utrumque organum, tam Apprehenſorium, quàm Ambulatorium, dividitur in quatuor partes magnas, cum officio, tum ſtructura, ſibi invicem ſimiles.

§. 58. *Primam* Manus partem conſtituunt Scapulæ cum Claviculis. *Scapulæ* os, in ſuperiore dorſi regione, cui onera

ra ſolent bajuli imponere, prominet: *Figura* ſua exprimit *triangulum* ſphæricum; *baſis* namque ſpinæ dorſi ex adverſo eſt, è cujus medio ferè ῥάχις, id eſt, *ſpina* excurrit: reliqua crura dicuntur *coſtæ*; locus ubi baſis & coſtæ coëunt, *angulus*; ubi coſtæ inter ſe, *Cervix* vocatur, eaque ſibi inſculptam habet cavitatem *Glenoidem*, & valde ſuperficialem, quæ tamen, ob cartilaginem circumpoſitam, κοτύλην imitatur egregiè, pro inarticulatione capitis oſſis Humeri: *Proceſſus* ſuperior ἀκρώμιον dicitur, eſtque ſpinæ extremitas; alter inferior κορακοειδὴς appellatur, inſtar exſerti & incurvati digiti prominens. *Clavicula*, os eſt oblongum, ex gemino ſemi-circulo,

inſtar litteræ S latinæ, conflatum: extremitate ſua *obtuſa* pectoris oſſi, *lateſcente* Acromio jungitur: atque ſic, velut pertica, ſcapulam in neceſſaria diſtantia dimotam à thorace ſervat. *Secundam* partem Manus conſtituit *Humeri* os, *unicum*, *figuræ* teretis, anterius leniter ſimæ, poſterius modicè gibbæ; intus *cavum* & medulla repletum: Superiùs habet *caput rotundum*, ſciſſurâ præditum, cartilagineque incruſtratum; inferius notanda ſunt duo *tubercula*, à quibus plurimi muſculi originem trahunt; hæc tactu etiam in viventibus, præſertim verò quod interius eſt & maximè prominet, percipi poſſunt. Ab his diſtinguendi ſunt duo *Condyli*, quæ

cubito

cubito & radio articulantur: Condylorum alter, qui *externus*, ſimplex eſt, *internus* inſtar *Trochleæ* ſinuatus conſpicitur; ſupraque eum notabis *ſinus*, anteriorem minorem, poſticum majorem, hos βαθμίδας Hippocr. vocavit. *Tertia* pars Celſo *Brachium* dicitur, gemino conſtans oſſe, à ſe invicem dehiſcente; ex his quod inferius eſt *Ulna* ſive *Cubitus*; ſuperius *Radius* nominatur: ambo cum humero, & inter ſe, junguntur. Ulna craſſior eſt parte ſupernâ, habetque ſibi inſculptam *cavitatem Sigmoidem*, in medio protuberante lineâ diviſam; hujus extremi apices dicuntur *coronæ*; earumque poſterior ſub ſe habet ὠλέκρανον, ſeu ἀγκῶνα: gracileſcit

cileſcit ulna parte inferiore, & donatur ibidem appendice *Styloide*: Radius contra, ſuperius caput orbiculare, rotunda cavitate præditum, obtinet, cui ſuppoſitum eſt *Tuberculum*: inferius inſigniter lateſcit, ſinumque habet pro recipiendis duobus primis carpi oſſiculis: ab hac radii in homine ſtructura pendet perfecta manus pronatio & ſupinatio, cæteris animalibus denegata. *Extrema* manus in *Carpum* dividitur, cujus *octo* ſunt *oſſicula*, *duabus phalangibus* diſtincta, variæ figuræ & magnitudinis: in *Metacarpus quatuor* habet oſſa, à ſe invicem ſejuncta, ſuperius *quadrata*, inferius *orbiculata*, & magnitudine ſolum differentia. *Digitorum* quinarius

nume-

numerus eſt; *nomen* iis inditum vel ab *uſu*, unde *pollex*, *index*, *annularis*, *auricularis*; vel à loco, ut *medius*: Tribus oſſiculis conſtant, ſuperius ſinuatis, inferius *tuberoſis*; niſi quod tertii extremitas rotunda ſit & aſpera, pro meliori *Unguium* adhæſu, quorum *ſubſtantia* cartilagini proxima, omni genere vaſorum, propè *radices*, donata, velut clypeus pulpoſæ digitorum carni opponitur.

§. 59. *Pedis* quatuor itidem ſunt partes; oportet enim adnumerare eam quæ ſcapulis analoga eſt, de qua ſuperius actum, *Os coxæ* videlicet, cujus cavitati ſeu *Acetabulo* inarticulatur *Os Femoris*. Hoc omnium in corpore maximum eſt,

eſt, & in multis reſpondet Humero, niſi quod *poſterius* ſimum, linea aſpera inſignitum, *anterius* gibbum ſit: Superius *caput* exactè rotundum, (in cujus centro *fovea* eſt) *cervici* oblongæ & robuſtæ, quæ univerſam corporis molem ſuſtinere debet, imponitur: ad externum latus ſtat *Trochanter major*, *ſinu* interius conſpicuo, & *impreſſionibus* externis variis donatus; ſub hoc *Minor trochanter*, Autoribus ſic dictus, & infra eum ſæpiſſimè tuberculum quoddam, pro *minimo* trochantere habendum, reperitur. Sed *inferior* appendix *gemino capite* inſignis, anterius ſinum lævem, poſterius profundum & aſperum habet; ab illo *Mola* ſeu *Patella* ad fir-

man-

mandam juncturam comparata, ab hoc *Vaſa* maxima, quibus perfoſſis, ceu jugulo, ſpiritus fugit, ſuſcipiuntur. *Tertia* pedis pars *Crus* vocatur; multis *Tibia*, quamvis hoc nomen ſpecialiter denotet alterum è duobus, quibus conſtat, oſſibus; majus, videlicet, & interiori loco ſitum: Hoc *Triquetrum* eſt, & fiſtuloſum, valdeque anterius acuminatum, ſumma ſui parte præduruni *nodum* exhibens. Superior appendix *gemino ſinu*, *lunata* cartilagine aucto, & bifido tuberculo conſpicua, duo capita inferiora femoris recipit; inferior anguſta magis eſt, producitque *malleolum internum*, & *ſinum* amplum, ſuſcipiendo talo dicatum, oſtendit. Tibiæ

ſupra & infra jungitur *Perone* ſeu *Fibula*; hæc gracilis eſt admodum, in medio diſtat, ſuperius inferiuſque jungitur Tibiæ per ſuas appendices, quarum ſuperior extremitati Ulnæ reſpondet, inferior *malleolũ* conſtituit *externum*. *Quarta* pars, quia manui ſummæ reſpondet, doctrinæ gratia in Tarſum, Metatarſum, & Digitos diſtinguitur. *Tarſus* oſſa habet *ſeptem*, è quibus primum, utroque malleolo comprehenſum, *Talus* ſive *Aſtragalus* vocatur, dorſo ſuo tibiæ ſinui junctum, capite verò oſſi *tertio*, dicto à figura internę cavitatis *Naviculari*; ventre autẽ oſſi *Calcis*, articulatur, quod *ſecundum* obtinet locum; hoc os, ut firmius homo inter ambulandum, & ere-

ctus ſtare poſſet, verſus poſteriora valde protenſum eſt: cavitas quæ hoc inter & aſtragalum efformatur, mucoſa ſubſtantia repleta eſt. Interna parte calcis os ſinuoſum eſt, pro tuto itinere tendinum ad tarſum pediſque digitos properantium: poſterius planum, eique adnaſcitur totius corporis validiſſimus tendo. *Quartum* Tarſi os *Cuboides*, Calci præponitur, ut Naviculare aſtragalo. *Quintum*, *Sextum*, *Septimum*, magnitudine ſolùm differunt, ſed *figurâ Cuneum* exprimunt eleganter. *Metatarſus* hîc ex *quinque* oſſibus conſtat; Digiti verò è *quatuordecim*: de quibus nihil peculiare monendum, niſi quod in cenſu oſſiculorum *ſeſamoidum* poni debean

beant duo, *Aldabaram* dicta, ſub pollice pedis poſita, & minori fabæ quadantenus ſimilia.

§. 60. Moventur ſingula hæc oſſa à *Muſculis*, qui, ſervata *Compendii* ratione, indicandi potius ſunt quàm deſcribendi. Muſculus, ab uſu quem obtinet in corpore, definiri ſolet, motus voluntarii inſtrumentum: Dividiturq; in *caput*, quo loco initium ejus eſt, in *Ventrem* carnoſum, & *Caudam* ſeu Tendinem oſſi mobili inſertum. Nam à ſpiritu intumeſcens muſculi Venter, & diſtentus in latitudinem, abbreviatur quoad longitudinem, ad quam ſequitur neceſſariò membri, cujus oſſi inſeritur, motus; quod in artuum muſculis eleganter

ap-

apparet. *Nomen* muſculis impoſitū eſt partim à *Figura*, partim ab *Actione*, partim à *Situ*.

§. 61. Scapulæ os movetur ſurſum à *Cucullari* & *Levatore*; retrorſum à *Rhomboide*; antrorſum à *Serrato majore* & *minore*. Clavicula muſculum *ſubclavium* accepit. Humeri os ſurſum movetur à *Deltoide*; pectori adducitur à *Pectorali*; obliquè deorſum ad poſteriora à *Latiſſimo*, & *Rotundis duobus*; circumagitur ab *infra* & *ſupra Spinato*, & *Subſcapulari*. In Brachio Cubitus flectitur à *Bicipite*, *Perforato*, & *Brachiæo interno*; extenditur à *Longo*, *Brevi*, & *Brachiæo externo*, quibus addunt *Anconeum*. Radius pronatur, & ſimul manus eidem potiſſimum inarticulata, à *Qua-*

à *Quadrato* & *Tereti* ; ſupinatur à *Longiore* & *Brevi*. Carpus flectitur à duobus *flexoribus internis*, extenditur à totidem *externis*; ex his qui radio adhærent *Radiæi*, qui cubito *Cubitæi* appellantur Riolano; qui Radiæo externo *Bicornis* nomen impoſuit à gemino, quem profert, tendine, quamvis gemini plerumque muſculi ſint. Volæ manus inſternitur *tendinoſa expanſio*, *Palmari* muſculo continuata ; & *caro quadrata* tenuiſſima, in principio manus internæ conſpicua. Digiti flectuntur à *Sublimi* ſeu *Perforato*, & *Profundo* ſeu *Perforante*; extenduntur ab *Extenſore magno* & *Lumbricalibus* : (niſi quod duobus digitis peculiaris

ſit

ſit muſculus, *Auricularis* & *Indicator*;) adducuntur & abducuntur ab *Interoſſeis*. Pollex, quia robore pollere debuit, *Flexorem* habet tertii internodii, validiſſimo tendine præditum; *duos* item carnoſiſſimos, pro ſecundo articulo; *extenſores* duos, quorum unus gemino tendine eidem inſeritur: præterea, *Adductore* gaudet & *Abductore* peculiari: ſimiliter Index & Auricularis ſuos habent *abducentes*. Qui ex Humero, cubito, Radiove ad manum properant tendines, per *ligamentum annulare*, ejuſque diverſas *thecas*, tranſeunt.

§. 62. Prima pedis pars an moveatur, paradoxum videri poſſit; aſſignat tamen Cl. Riolanus

lanus mobilitatem quandam compagi oſſeę, cujus partē conſtituit: Movetur eadem antrorſum à muſculis Abdominis *Rectis*; retrorſum à *Sacro*, *ſemiſpinato*, & *dorſi Longiſſimo*; ad latus, à *Quadrato Lumborum* & abdominis nonnullis. Femoris os flectitur à magno *Pſoa* (cui nonnunquam *parvus* adjacet) & *Iliaco interno*; extenditur à *Glutæis tribus*, majore, minore & medio; circumagitur à *Pyriformi*, *Obturatore interno* (qui & *Marſupialis*, à quatuor tendinibus, carnoſa theca incluſis, & in unicum degenerantibus, vocatur) & *externo*, ac *Quadrato*; adducitur à *Tricipite*, *Livido*, *Pectineo* duplici. Tibia extenditur à *Recto*, *Vaſto interno externoque*, & *Crureo*;

quo-

quorum tendines patellam amplexantur: Flectitur à *Bicipite* & *Semi-membranoſo*; itemque *Poplitæo*; interius adducitur à *portione* Tricipitis, *Gracili*, *Semi-nervoſo* & *Sartorio*; abducitur à *Membranoſo*. Tarſus flectitur à *Tibiæo antico* & *Peroneo ſecundo*, cui *Tertius* nonnunquam adjacet: extenditur à *Gaſtro-cnemiis* & *Soleo*, intra quorum carnes jacet tendo *Plantaris*; obliquè introrſum movetur à *Tibiæo poſtico* & *Peroneo primo*. Digiti pedis extenduntur à *muſculo*, qui oritur à ſumma Tibia; & ſub ligamento tranſverſo delatus, *quatuor* ſparſis *tendinibus* in oſſa admittitur; & etiam ab alio, qui ſitus eſt *in dorſo* pedis. Flexores conſpiciuntur

ablata craſſiſſima *membrana*, in planta pedis ſita, ſuntque *Perforans* qui à Tibia; *brevis* ſeu *Perforatus* qui à calce exoritur: adſunt & *Interoſſei. Pollex extenſorem* habet à Tibia, & *flexorem* à fibula ortum peculiarem; *abductorem* & *hic* & *minimus* digitus habet à calce profectum validum & inſignem: oblique interoſſeis inſtratus eſt muſculus, à ſitu *Tranſverſalis* dictus.

§. 63. Neque ſolum moventur oſſa, *ligamentis* tàm *latis*, quàm *rotundis*, inuicem connexa, beneficio muſculorum, ſed & *Cartilagines*, ut videre eſt in cartilaginibus Laryngis, *Scuti-formi* nempe, (cum annexo oſſe *Hypſiloide*) *Annulari*, & duabus *Arytenoideis*, quæ muſ-

muſculorum Communium, *Sterno* & *Hypſilo-thyroideorum*, tum Propriorum ope, videl: *Crico-thyroideorum*, *Cricoideorum poſticorum*, *internorum* & *lateralium*, tum & *arytenoidei*, moventur, & ab ipſis efformata rimula anguſtatur aut dilatatur pro arbitrio. Quin etiam variis in locis cutis ipſa, parteſque aliæ membranoſæ, à fibris carneis, muſculos æmulantibus, contrahuntur ſimpliciter, aut pro voluntate noſtra moventur, ut patet in *fronte*, *occipite*, ponè *auriculas*, *ſcroto*, *teſtibus*, recti inteſtini *extremitate*.

§. 64. Omnes univerſi corporis muſculos, oſſium tegumento etiam datos, obtegit *membrana*, Cl. Riolano *Adipo-*

carnoſa dicta, quoniam alicubi carnoſis fibris, alicubi pinguedine conſperſa cernitur: Ei incumbit *cutis*, quam ſi detrahas, duplicem animadvertes habere ſubſtantiam, *exteriorem* nerveam, albam, poroſam; *interiorem* carneam, & veluti parvis glandulis refertam; hujus ratione cita in vulnere cutaneo conſolidatio oritur, illius verò cicatrix fit: cutis *poros* habet innumerabiles, qui naturaliter ſunt aperti, & *pilos* (nonnunquam ad diſtinctionē *ætatis* & *ſexus* neceſſarios) tranſmittunt: aliâs ſunt velut totidem ſpiracula, ad fuliginum quaquaverſum inſenſibilem, ſæpe etiam ſeri, ſed ſenſibilem, evacuationem. *Connexûs* non eſt eadem ratio, maximam

ximam partem, ob intercedentem *pinguedinem*, laxè ſubjectis partibus & per fibrillas adhæret, alibi planè cum iiſdem coaleſcit, ut in labiis, planta pedis, vola manus. *Figuram* accepit ad normam partium quas ambit; hinc ſæpè *hiatus* majores ab eadem relinqui contingit, pro alimento, ſpiritu, luce, ſono admittendo, emittendiſque variis ſuperfluis. *Cuticula*, ἐπιδερμὶς græcis, ortum habet qualem in pulte γραῦς. ablata enim, à ſuccedenbus viſcoſis vaporibus, nullo negotio renaſcitur; denſitate ſua extremitates vaſorum in cutem terminantium, occludere apta nata eſt.

§. 65. Quæ hactenus recenſitæ ſunt partes inſerviunt In-

dividuo: Progrediendum igitur ad organa, quæ *ſpeciei* propagitioni neceſſariò inſerviunt. Hæc alia ſunt in Viro, alia in Muliere; ſed in ambobus quædam reperiuntur communia, ut Vaſa ſpermatica & Teſtes; quædam propria, ut Penis & Uterus, cum partibus annexis.

§. 66. In utroque ſexu dantur primò duæ *Arteriæ*, dictæ *Præparantes*, pòtius dicendæ *Secernentes*, aut ſequeſtrantes puriorem ſanguinis portiunculam, è qua materiam ſeminalem conficere poſſint reliquæ partes; his, (ut in reliquo corpore) adjunguntur *venæ*, pro revehendo ſuperfluo, nec non *vaſa lymphatica.* Arteriæ in Viris totæ abſumuntur in *Teſtes*;

ſtes; quæ corpora ſunt *ovalia*, *ſubſtantia* fritillacea; duabus tunicis propriis, *Albuminea* & *Vaginali*, donata; quarum hæc à muſculo *Cremaſtere* fibras ſuſcipit carnoſas, ob quas tertiam tunicam *Rubicundam* iis addiderunt Autores: Exterius propendens burſa, cui includuntur, *Scrotum* vocatur. In medio Teſtis corpore *ductus* eſt peculiaris (Vid. Higmorum *Diſput. Anat. l.* 1. *p.* 4. *c.* 2.) in quem arteria depuratum ſanguinem infundit; ab altera verò parte idem ductus continuatur cum *Epididymide*, ſeu corpore oblongo duriuſculo, Teſti deſuper incumbente, quod *principium* ſuum ducit ab una teſtis extremitate, quâ ſcil: vaſa præparantia in-

grediuntur, *deſinitque* ad alteram, ubi refert nervum aliquem majorem, *cavitate* manifeſta donatum, vocaturque Vas *deferens*, item Paraſtata *Variciformis*. Epididymis exteriùs proceſſibus vermiformibus cerebelli ſimilis eſt admodum; conſtat autem ex tortuoſiſſima inflexione corporis teretis atque longiſſimi, (ut exprimit Higmori Tab. XI. fig. 2. lit. DDD.) in majorum animalium teſticulis facile ſeparandi. Per hoc ſeminalis materia traduci videtur, & tandem deponi partim in *Veſiculas Seminales*, è *cellulis* variis, ad inſtar mali punici, conſtantes, & inter veſicam atque rectum inteſtinnm *ſitis*; partim in *Glandulam*, principium Urethræ ambien-

bientem, *Proſtatam* dictam; cujus *pori* in Urethram adaperiuntur: ſimili namque modo, ut per corium trajicitur Mercurius, ita exprimitur ex iiſdem materia ſeminalis, tantum non perfecta & abſoluta, ſi *Spiritum* excipias, qui in ipſo coitu copioſiſſimè accedit per arterias & nervos.

§. 67. In Fœminis paulo aliter ſe habent *Vaſa Præparantia*, nam non tota feruntur ad Teſtes, ſed portio eorum ad fundum uteri pergit. *Teſtes* harum è multis *veſiculis* coagmentati, unica tantum integuntur *tunica* : *ſiti* ſunt *intus* in abdomine, ad latera fundi, prope Cornua, inhærentque *alis veſpertilionum* dictis. Ab

iis duplex *meatus*, pro excernendo humore quem conficiunt, pergit; unus *ſimplex* & *brevis*, recta fertur ad uterum, alter *multiplex*, per membranam diſperſus tendit ad Uteri *Tubas*. Ita vocavit Fallopius corpora *teretia*, nervoſa, etiam *concava*, utrinque ab uteri fundo protenſa, cui una ſui extremitate junguntur; altera enim pendula eſt, & *attritorum pannorum* fimbrias apprimè repræſentat: in hujus corporis medio *cellulas* ponunt Lyncei Anatomici.

§. 68. Porrò ut ſemen in arvum Naturæ à Viro ejaculari poſſit, *Penis* factus eſt. Ejus *ſubſtantia* præcipuè conſtat è duobus *corporibus nervoſis*, ex-

exterius *ſolidis* & duris, interius raris ac *ſpongioſis*, & *nigricantibus* ob effuſum ibidem, à minutiſſimis *arteriolis*, ſanguinem, qui unà cum vitali ſpiritu in erectione advehitur. Oriuntur nervoſa corpora ab oſſe coxendicis, ad quod Penis habet ὑποστήριγμα ſive fulcrum firmum; hiſce impoſitum eſt caput, quod à ſimilitudine *Glans* dicitur, carne conſtans molli & flaccida, ſenſus exactiſſimi, præſertim ubi turget: tegitur *præputio*, ſed ne detegatur pluſquam par ſit, *frænulum* cavet. In medio corporum nervoſorum, parte inferiore, incedit *Urethra*; meatus ſcilicet communis ſemini & urinæ. *Muſculos* Penis habet validos; ab oſſibus iſchii venientes

tes *Directores*; alios à ſphinctere ani *Dilatatores*, merito appellatos.

§. 69. Fœminis proprius eſt *Uterus*; hujus *ſitus* eſt intra Veſicam & inteſtinum rectum. Si unà cum collo & ſinu pudoris expendatur, optimè *figurâ* ſua refert *Urinale*, ſeu vas vitreum urinis inſpiciendis aptum, quamvis Uterus compreſſus, non ut illud rotundus, ſit. *Subſtantia* potiſſimum *carnoſa* eſt, inſtar ventriculorum gallinaceorum; caro enim interjecta eſt copioſa *externæ* tunicæ à Peritonæo, & *interiori* nervoſæ. Dividitur in *fundum*, *cervicem*, *collum*, & *ſinum pudoris*. Intra *Fundum* *cavitas* eſt, *ſimplex* & unica (per quam diſcurrit, obſcurè

illam

illam dividens, *lineola*) locum præbens Conceptui: Alligatur fundus duobus *Ligamentorum* paribus; quorum unum *latum* eſt & membranoſum, oſſibus Ilium adnexum; alterum *rotundum* & teres, concavum etiam, extra abdomen, per fiſtulas peritonæi, tranſiens ad uſque pudendum & clitorida. *Cervix* uteri eſt ea pars, intra collum conſpicua, quæ conſtituitur ex fundo ſenſim anguſtiore reddito, deſinitque in anguſtum *oſculum*, quod Ruffus vocat πρῶτον πόρον *primum meatum*: hujus *ſubſtantia* eſt glanduloſa, inſtar balani virilis, attamen immenſum dilatari poteſt tempore partus, cum extra eum actum, quod miraculo proximum eſt, conniveat.

Collum

Collum dicitur canalis ille, qui Uterum & pudendum interjacet, *κόλπυ γυναικεῖυ*, & *Vaginæ* nomen habens: *ſubſtantia* quidem eſt *mollis* & laxa, ut expandi queat, ſed etiam habet *carnem muſculoſam* ſub interiori membrana latentem, ut contrahendo ſeſe, arctius complecti membrum virile queat; quo etiam faciunt *rugæ* ejus *orbiculares*: *Vaſa* accepit numeroſa ab *Hypogaſtricis* ramis, per quæ ſanguis & ſpiritus in congreſſu affluit, & ſingulis menſibus effluit in juſtæ ætatis mulieribus. In hac multi *Hymenem* fruſtra quærunt. Ad hujus colli extremitatem eſt *pudendum* Muliebre, in quo exterius occurunt *Labia*, ex quorum conniventia *rima*

rima efformatur : iis diductis occurrunt *alæ* ſeu *nymphæ*, *figura* & *colore criſtas*, ſub gutture galli pendulas, referentes. Ubi hæ ſuperius committuntur, *Clitoris* cernitur, ſeu penis muliebris, conſtans duobus cruribus ab oſſe pubis exortis, corpore & capite; ſub hac *Foramen* eſt, per quod urina redditur, ab una *caruncula* majori & bifida occluſum; nam *parvæ* in ambitu introitus colli, virginibus ſitæ ſunt.

§. 69. Cæterum, quia animus eſt omnia exponere, quæ ſub cultellum Anatomicum veniunt, oportet agere de conſtitutione fœtus in Utero. Muliebris uterus *graviditatis* tempore longe aliter ſe habet; nam pro fœtus incremento,

valde

valde extenditur, ſed interim de *craſſitie* ſua nihil remittit, verùm fungoſior & laxior evadit, & tubuli arterioſi, per ſubſtantiam ejus diſperſi, ampliores cernuntur. Ex iis aliquot hiant in uteri cavitatem, & pro *Cotyledonibus* haberi poſſunt. Fœtus ipſe duabus membranis includitur, *Chorio* & *Amnio*, quarum illa exterior, plurimiſq; vaſis donata, hæc interior tenuior, candidiorq; eſt: Utraque humorem continet lentum, ſed illa turbidiorem, hęc puriorem: Celeberrimus Harvejus vocavit *Colliquamentum lib. de Gener. anim Ex.* 16. Huic aquoſę humiditati innatat fœtus; imò ex eadem nutrimentum ſuum capit, tam per vaſa umbilicalia illud attrahendo, ante placentam

for-

formatam, quam poſtea per os, quod purius eſt, deglutiendo. *Vaſa Umbilicalia*, è medio abdominis egredientia, ſunt *tria*, *duæ Arteriæ* quæ ab Iliacis exortæ, ad veſicæ latera deferuntur, & *una Vena* quæ propago eſt Portæ, Hepatis fiſſuræ inſerta: his addunt *Urachum*, qui eſt funiculus fundum veſicæ ſuſpendens, neutiquam *pervius*, & vix ultra abdomen progrediens. Ac proinde *Inteſtinulo*, inſtar *funis* contorto, & ob hoc *nodos* quaſi varices oſtentante, cum reliquis non includitur, multò minus ad *Placentam* carneam, ſeu *Hepar Uterinum* (quæ parte ſuperiore uteri & chorii, modò à dextris modò à ſiniſtris, adhæret) pertingit: in hanc, veluti

veluti terram, dicta vaſa radices ſuas longè latéque ſpargunt; vid. Aquap. Tab. XII. fig. XVI. ſanguis enim ab uteri vaſis placentæ affuſus, per eamque tranſcolatus, in venas aſſumitur; &, mediante *canali* Venoſo intra hepar, è Porta in Cavam, indéque Cordi, infunditur; adjuvante arteriarum Umbilicalium pulſu, quæ dum à fœtu ſuperfluum ſanguinem derivant ad placentam, & ab hac in venæ umbilicalis radices; ſui generis *Circulationem* hîc efficiunt.

§. 70. Fœtus ipſe, partui vicinus, in multis ab adulto diſcrepat, inter quæ præcipua ſunt, quod *Caput*, *Thymus* glandula, Renes *Succenturiati* ſint majores; *auriculæ cordis*

dis ambæ æquales: quod vena cava, *foramine Ovali*, in pulmonalem venam ſit *perforata*; arteria pulmonalis per *canalem* magnæ arteriæ juncta apertaque, pro tranſitu ſanguinis, reperiatur. *Oſſa* totius corpuſculi mollia & flexibilia; quædam etiam, ut *carpi* & *ſterni* oſſicula, planè cartilaginea ſunt: quædam epiphyſibus diſtinctis donata, ut femur, tibia, humerus; quædam in multas partes, cartilaginis aut membranæ beneficio junctas, ſeparata, ut vertebræ, oſſa innominata, maxilla inferior, &c.

§. 71. Cum in lucem egreditur Infans, capite prono, per laxatas & irrigatas, ab egreſſu aquarum, vias, funiculus umbilicalis, (cujus in homine,

ſecus quam in brutis, longitudo eſt inſignis) *prope abdomen* ligandus, & paulo ſupra ligaturam *reſecandus* eſt. Nunc autem naribus ſpiritum ducere, & ore alimentum omne accipere incipit, quod jam ante in *glandulosâ mammarum* muliebrium *ſubſtantiâ* præparatum, ut gratiſſimum, ſic & aptiſſimum ſibi, invenit: Lac itaque, ſuctu infantis, (cui in utero aſſuetus eſt) attrahitur per *tubulos* lacteos, in *fungoſam* & ſenſibilem *papillam*, è medio *areolæ* aſſurgentem, & forminulis pertuſam, deſinentes; quo ſuctionis titillatu dulci voluptate perfuſa Mater, in amorem alumni quàm ardentiſſimè rapitur.

EXPLICIT.

INDEX

Rerum hoc libello contentarum.

A.

Abdominis muſculi. Pag. 39. 44. 45. *officium* 46. *Oſſa* 40
Actionum humanarum diviſio. 6. *organa quibus exercentur.* 7
Acromium quid: 109
Aër quos uſus nobis præſtet. 71
Ἄζυγος vena. 65
Album oculi. 101
Alæ veſpertilionum in cranio. 87. *in Utero.* 131
Aldabarum oſsicula. 118
Amygdalæ quid? 19
Amnios membrana qualis. 138
Anaſtomoſes vaſorum Hepatis. 51
Anatomes & Geographiæ comparatio. 1. *quomodo à pueris diſceretur antiquitus.* ibid. & 2. *quid ſit.* ibid. *quomodo nunc diſcatur.* 3. *ejus neceſsitas.* ibid. *qua methodo tradi debeat.* 4. 5. 6. 7
Anus Cerebri. 94
Anfractus cerebri. 88
Ani muſculi. 33. *eorum uſus.* 34
Apophyſis quid? 9
Appetitus animalis ſedes. 26

Appen-

Appendicula vermiformis. 32
Aquæ intra uterum cui uſui ſint. 141
Arteriæ meſaraicæ. 36. 78. *epigaſtricæ, mammariæ.* 45. 82. *coronariæ.* 63. *pulmonalis ejuſque valvulæ.* 66. *Aorta.* 67. *truncus deſcendens.* 74. *aſcendens.* 82. *intercoſtales inferiores. Cœliaca; hepatica; ſplenica.* 74. *Renales.* 78. *Lumbares. Iliacæ. Hypogaſtricæ.* 81. *Crurales. Umbilicales. Subclaviæ. Intercoſtales ſuperiores. Axillares. Carotides.* 82. *Spermaticæ in Viris.* 128. *in mulieribus.* 131. *in pene.* 133. *Umbilicales.* 139
Areola quid. 141
Artus quid & quo tuplices. 107. 108
Aſellii venæ lacteæ. 36
Aſtragalus. 116
Atlas vertebra. 57
Auditorius meatus. 86. *nervus.* 104. 105
Auditus organum internum. 85
Auris oßicula. 86. *alveare. cerumina.* ibid.
Auriculæ cordis. 64. *uſus.* 65

B.

Baſygloſſus muſculus. 22
Βαθμίδες quid. 111
Bilarii pori orificium. 30. *ejus ramificationes per hepar.* 74. *Truncus extra hepar.* ibid.
Bilis qua parte expurgetur. 75
Buccinator. 15
Brachium quid? 111. *ejus muſculi.* 119
Brevia vaſa. 73

Bronchia aſperæ arteriæ eorumque ſtructura. 71. *quo modo per pulmones ferantur.* 72

C.

Calcis os. 116. 117

Calloſum cerebri corpus ejuſque officium. 91

Canalis venoſus. 51. 140. *arterioſus.* 141

Caput oſſeum quid? quomodo dividatur. 9

Cartilago mucronata. 45. 47. 60. *coſtarum. laryngis.* 71. *à quibus hæ moveantur.* 125

Carotides arteriæ. 82. *quare ſimplici tunica donentur.* 83

Carpus ejuſque oſsicula. 112

Carunculæ in renibus. 79. *in cranio.* 83. *in oculis:* 10. 99

Cavitas digitalis in cerebro. 92

Cavæ venæ rami intra jecur. 51. *ejus exortus, officium, valvulæ.* 65

Cæcum inteſtinum. 32

Cæphalopharyngæus muſculus. 25

Cerebri anfractus. 88. *Fiſſura magna.* 89. *ſubſtantia gemina, vaſcula.* ibid. *ſectionis methodus.* 91. *ventriculi.* 92. 93. 94. *Uſus.* 95. 96

Cerebelli ſtructura qualis. 90. 95

Ciborum præparatio ubi fiat. 7

Circulatio in fœtu. 140

Colon inteſtinum. 32. *ejus cellulæ, ligamenta, valvula, ſitus.* ibid. 33

Colli vertebræ. 57

Colliquamentum quid. 138. *ejus uſus.* ibid.
Columnæ carneæ auricularum. 64. *cordis.* 65
Coccygis os. 41
Coxendicis os. 42. *ejus tuber, acetabulum.* 42
Cochlea in aure. 86
Cor eſt par princeps. 7. *ejus ſitus.* 57. 61. *baſis, mucro, figura,* ibid. *ſubſtantia.* 62. *ventriculi.* ibid. *ſeptum.* 63. *vaſa peculiaria, univerſalia, auriculæ.* 64. *columnæ carneæ.* ibid.
Corporis diviſio. 5
Coſtæ ſpuriæ. 40. *veræ.* 58. 59. *earum cartilago, ſinus.* ibid.
Cotyledones quid. 138
Cubitus quid. 111. *ejus cavitas, coronæ.* ibid. *muſculi.* 119
Cuboides os. 117
Cuneiforme. ibid.
Cutis ſubſtantia duplex. 126. *ejus pori: pili.* ibid. *connexio.* 127. *figura, hiatus, ſeu foramina majora.* ibid.
Cuticulæ generatio. uſus. ibid.
Cyſticus meatus. 75
Chyli via duplex. 47. 48. *quomodo vadat verſus hepar.* 50. *quomodo verſus cor.* 53. 56
Chymus quid. 50. *quomodo tranſeat de vaſe in vas.* 51. 52
Chorion quid. 138
Chorioides plexus qualis? 92. 93
Clavicula quid? 109. *quibus jungatur.* 110. *ejus muſculus.*

Cli-

Clitoris. 137
Cranium unde dictum. 83. *ſubſtantia.* ibid. *quot oſſa habeat.* 84. *ejus ſuturæ.* ibid.
Criſta galli. 86
Crus quid. 115
Cruſta carnea ventriculi. 28. *inteſtinorum.* 34

D.

D*Eferens vas in viris.* 130. *in mulieribus.* 132
Dentium præſepiola. 12. *numerus, ſubſtantia, figura, nomina.* ibid. *quomodo prodeant.* 13
Dens vertebra. 38
Diaphragma quid. 69. *ejus ſitus, conformatio, appendices, vaſa.* ibid. *nervi.* 70. *ejus figura in motu qualis.* ibid. *motus cur ſit continuus.* 71
Digaſtricus muſculus. 17. *unde oriatur.* 18
Digitorum manus oſſa. 112. 113. *muſculi.* 120. *digit. pedis oſſa.* 117. *muſculi.* 123. 124
Diploë quid? 84
Dorſi vertebræ. 58
Ductus ſalivales Whartoniani. 23. *Stenoniani.* ibid. *pancreaticus.* 30. 77. *chyliferus.* 48. 55 56. *Stenoniani in naribus.* 99. *peculiaris Higmori in teſtibus.* 129
Duodenum quid. 29. *ejus ſitus.* 30. *finis, foramina.* ibid. & 31

E.

EPididymis quid? 129. principium ejus. ibid. finis, figura. 130
Epiglottis quid? 25
Epiphyſis quid? 141
Ethmoides os. 86

F.

FAlx cerebri. 91
Fauces quid? 19
Femoris os. 113. ejus caput, ceruix, trochanteres. 114. appendix inferior. ibid. muſculi. 122
Fibræ carnoſæ quibus partibus datæ. 125
Fibula quid? 116
Fiſſura cerebri magna. 89
Foveæ cordis. 63. ſepti cerebri. 93
Fontanella quid? 84
Fornix cerebri. 93
Foramen ſepti in cerebro. 93. ovale. 141
Fœtus partes quomodo ſe habeant. 140. oſſa ejus. 141. quomodo in lucem prodeat. ibid.
Fundus ventriculi. 27. uteri. 134
Funiculus in fœtu quid? 139. ejus longitudo. 141. quomodo reſecandus. 142
Flammula vitalis. 73
Frænum linguæ. 21. penis. 133
Frontis oßis cavitates. 84

G.

Gingiva quid? 13
Gomphoſis quid? 12
Glandulæ ſublinguales. 23. *maxillares.* ibid. *parotides.* ibid. *meſentericæ.* 35. 53. *lumbares.* 55. *pituitaria.* 94. *pinealis.* 95. *proſtatæ.* 130. 131
Glans penis. 133
Glenoides cavitas. 109
Globi ſpinalis medullæ. 94
Glottis quæ. 71. *ejus uſus.* 72
Gynglymus. 40

H.

Harmonia quid? 9
Hæmorrhoidales venæ. 35
Hepatis ſubſtantia. 48. *figura, ligamenta* ibid. & 49. *ſtructura interior.* ibid. *parenchymatis pori.* 31. *officium unum.* 52. *alterum.* 76. *arteria.* 74
Hepar uterinum. 139. *ubi ſitum.* ibid. *ejus uſus.* 140
Hippocampi pedes in cerebro. 94
Humeri os. 110. *ejus tubercula, condyli.* ibid & 111. *muſculi.* 119
Humor pericardii unde oriatur. 61
Hymen. 136

I.

Janitor ventriculi. 26
Jeiunum inteſtinum ubi ſitum ſit. 32
Ileum inteſtinum ubi ſitum , & ubi deſinat. 31
Ilium os. 42. *ejus margo & tubercula.* ibid.
Innominata oſſa , cur ſic dicta. 42. 43
Inteſtina quid? 28. *eorum diviſio.* 29. *ſubſtantia.* 34. *longitudo.* ibid. & 35. *officium.* 36
Inteſtinulum in fœtu quid? 139
Iſchii os. 42
Ἰσθμὸς quid? 19

K.

Keratogloſſus muſc. 22
Κοτύλη quid? 42

L.

Labiorum ſubſtantia. 14. *muſculi.* 15
Labyrintus aurium. 86
Lac quale nutrimentum , & quomodo à fœtu aſſumatur. 142
Lactei tubuli. ibid.
Lactei ramuli lumbares. 30. 55. *meſenterici.* 36. 53
Lachrymalia puncta. 103
Larynx ejuſque cartilagines. 71. *rimula.* ibid. & 125

Ligamentum coli. 32. *hepatis.* 49. *annulare.* 121. *uteri.* 135
Linguæ figura, baſis, apex, frænum, venæ, ſubſtantia 21. *muſculi.* 22. *nervi.* ibid. *glandula.* 23. *uſus.* 24
Linea alba. 44. 47
Lienis ſitus. 78. *vaſa.* 77. *Fibrillæ nerveæ.* ibid. *color.* 78. *uſus.* ibid.
Lumborum vertebræ. 40
Lymphatica vaſcula hepatis. 54. *palpebrarum.* 104. *teſtium.* 128

M.

Malleolus internus. 115. *externus.* 116
Mammæ in mulieribus cui uſui. 142. *earum Tubuli, papilla.* ibid.
Manus quid? quibus partibus conſtet. 108
Maxilla ſuperior. 9. *quot oßibus conſtet.* ibid. & 10
----- *Inferior, ejus figura, proceſſus, articuculatio.* 11. *muſculi.* 16
Meatus ab aure in palatum. 86. *ſeminarius in viris.* 130. *in mulieribus.* 132
Mediaſtinum quid. 60
Meditullium cranii. 83

35. *glandulæ*. ibid. & 53. *vaſa*. 36. 40. *eorum uſus*. 78. 79
Metacarpi oſſa. 112
Metatarſi oſſa. 117
Mezogloſſus muſc. 22
Mola. 114
Muſculus quid? quas partes habeat, & quomodo moveatur. 118
Muſculoſæ fibræ. 125
Mylo-gloſſus muſc. 22

N.

N*Aſi oſſa*. 10. *ſeptum*. 86. *tubuli*. ibid. & 99. *cartilago*, *muſculi*, *ductus*. ibid. *nervi*. 100
Nates cerebri. 94
Nervi unde oriantur. 97. *quotuplices ſint*. 98. *linguæ*. 22. *meſenterii*. 36. *cordis*. 63. *diaphragmatis*. 70
Nutritionis organa. 7

O.

O*Eſophagus quid?* 24. *ejus ſitus*, *ſubſtantia*, *muſculi*. 25. *officium*. 26
Obliqui muſculi abdominis. 44. *oculi*. 103
Occipitis oßis foramen. 85
Oculorum tunicæ. 101. *humores*. 102. *muſculi*. ibid.
Olecranon. 111

Olfa-

Olfactus nervi. 101
Omentum quid? 37. *ejus ſubſtantia, conformatio, nexus, partes.* ibid. & 38
Organa functionum quotuplicia. 7. *nutritionis.* ibid. *generationis.* 128
Orificia ventriculi. 26
Oris diviſio. 8. *uſus.* ibid. *externi ſubſtantia & muſculi.* 14. 15. *interni partes.* 18
Oſculum uteri internum. 135
Oſſa in fœtu qualia. 141
Oßium uſus. 8
Os jugale. 9. *palati.* 10. *hypſiloides.* 21. & 124. *ſacrum.* 40. 41. *coccigis.* ibid. *innominatum.* ibid. *an moveatur.* 122. *Ilium.* 42. *coxendicis.* 42. & 113. *pubis.* 43. *Sternum.* 59. *cordis.* 67. *cranii.* 84. *auris.* 86. *manus.* 108. 109. 110. 111. 112. 113. *pedis.* ibid. 114. 115. 116. 117

P.

Paraſtata Variciformis. 130
Parotis glandula, ejuſque ductus. 23
Patella. 114
Pelvis oſſea. 43. *cur major mulieribus.* ibid.
Penis ſubſtantia. 132. *vaſa, exortus.* 133. *muſculi.* ibid. & 134
Pericardium quid, ejuſque humor. 61
Pes quid? 108. *ejus partes.* 113
Perone. 116
Pili quotuplices. 136
Periſtalticus motus. 36
Peritoneum quid? ejuſque proceſſus. 38. *duplicatura.* 39
Pollicis manus muſculi. 121. *pedis.* 124
Pori cutis. 126. *urethræ.* 124
Portæ truncus. 48. *rami intra hepar.* 50. 51. *ſubſtantia.* 53
Pubis os. 43
Pudendum muliebre. 136. 137
Πυλωρὸς quid? 26
Pulmonis arteria, vena. 66. *uſus.* 68. *motus à quo ſit.* ibid. *parenchyma.* 72
Pulſus quid? & cur nobis datus. 73
Pupilla. 73. & 101
Pyramidales muſc. 46
Pharynx quid? 24
Placenta uteri. 142
Pleura quid. 60
Proceſſus quid? ſtyloides. 21. *maſtoides.* 58. *vermiformis.* 59. *papillares.* 99
Præputium, ejuſque frænum. 133
Proſtata glandula. 131

Pſoa muſculus. 80
Pterygoeidei muſculi. 17

Q.

Q*Vadratus muſculus labiorum.* 14. *lumborum.* 112. *femoris.* ibid.

R.

R*Adii conformatio.* 112. *muſculi.* 119. 120
Raninæ venæ. 21
Receptaculum chyli. 48. 53. *ubi ſitum in homine.* 55.10
Recti muſculi abdominis. 45
Rectum inteſtinum, ejus ſubſtantia, venæ muſculi. 33

Seminales meatus in mulieribus. 132
Semen quibus conſtat? 131
Septum cordis. 63. *naſi.* 86. *cerebri & in eo fovea.* 93
Seſamoidea oſsicula. 117
Sincipitis oſſa. 85
Sinus duræ meningis. 87. & 88
Succingens membrana. 60
Suturæ cranii. 84
Scapulæ os. 109. *ejus muſculi.* 119
Scrotum. 129
Spiritus animalis. 96
Splenicus ramus flexuoſus. 76
Sphenoides os. 86. *ejus Sella,* 87. *alæ Veſpertilionum.* ibid.
Sphincter oeſophagi. 25. *ani.* 33
Sterni os. 59. *quot partibus conſtet.* 60

T.

Tarſi oſſa. 116
Temporum oſſa, eorumque partes. 85
Temporalis muſculus. 16
Teſtes cerebri. 94. *viriles, eorumque tunicæ, ductus.* 129. *muliebres.* 131
Teſtudo cerebri. 93
Tibiæ hiſtoria. 115. *muſculi.* 122. 123
Tonſillæ quid? 19
Torcular quid? 88
Tubuli ureteris. 79. *narium ſpongioſi.* 86
Tubæ Uteri. 132
Tympanum, ejuſque membrana. 86

Thorax, ejuſque oſſa. 57. ejus diviſio. 60
Tranſuerſus abdominis. 45. pedis. 124
Trachæa arteria. 71
Trochlearis muſculus. 103
Trochanteres. 114

V.

VAlvula coli. 32. venæ cavæ. 65. arteriæ pulmonalis. 66. venæ pulmonalis, & arteriæ aortæ. 67
Vagum nervorum par. 115
Vaſa magna Cordis. 63. 64. brevia circa ventriculum. 77
Velamentum bombycinum. 34
Vena cava. 65. pulmonalis. 66. meſaraicæ. 36. epigaſtricæ cum mammariis non coëunt. 45. umbilicales. 139. ἄζυγος. 65

Umbilicalia vaſa. 139
Ungues quales, & cur ſacti. 113
Urachus quid. 139
Ureteris hiſtoria. 80
Urethra quid? 81. & 133
Uteri ſitus, figura, ſubſtantia, partes, cavitas. 134. *vaſa.* 81. & 136. *ligamenta.* 135. *cervix, ejuſque oſculum.* ibid. *tubæ quales.* 132
Uteri ſubſtantia in gravidis qualis. 137. 138
Uva quid. 20. *muſculi, uſus.* ibid.

FINIS.

LUGDUNI BATAVORUM,

Typis DANIELI WILHELMI VANDER BOXE.

A°. 1662.

X.

139
113
139
80
81. & 133
, *partes*, *cavitas*.
ligamenta. 135.
ibid. *tuba qua-*
131
qualis. 137. 138
ibid.

S.

ORUM,

ILHELMI

XE.

Umbilicalia vaſa. 139
Ungues quales, & cur facti. 113
Urachus quid. 139
Ureteris hiſtoria. 80
Urethra quid? 81. & 133
Uteri ſitus, figura, ſubſtantia, partes, cavitas. 134. *vaſa.* 81. & 136. *ligamenta.* 135. *cervix, ejuſque oſculum.* ibid. *tubæ quales.* 132
Uteri ſubſtantia in gravidis qualis. 137. 138
Uva quid. 20. *muſculi, uſus.* ibid.

FINIS.

LUGDUNI BATAVORUM,

Typis DANIELI WILHELMI VANDER BOXE.

A°. 1662.